

דברי תורה לחג השבועות

מזמ"ק	הרה"ג	ירושלים
8:49	8:27	6:55
8:46	8:24	7:11
8:50	8:28	7:03
8:46	8:24	7:11
8:48	8:26	6:54

אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים. (כ, ה, ו)

לכל מלכותו, ואין להם תו טענת מודעה דדינא מלכותא דינא הוא, כדבר הכולל לכל בני מלכותו כמו שכתב הרשב"א ז"ל, וזה נכון. (ים התלמוד)

איתא במדרש מהיכן זכו ישראל לקרות שמע? א"ר פנחס בר חמא ממתן תורה זכו ישראל לקרות קריאת שמע, כיצד? לא פתח הקב"ה בסיני אלא בדבר זה, אמר להן: שמע ישראל, אנכי ה' אלהיך, נענו כולן ואמרו: ה' אלוהינו ה' אחד, ומשה רבינו אמר: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, להבנת המדרש יש להקדים מאמר חז"ל "חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה" משמעות הדברים הוא שהרעה למעשה הוא הטבה וכל מאי דעביד רחמנא טעוב עביד, ואמרו עוד חז"ל לא כעולם הזה העולם הבא, העוה"ז על בשורות טובות אומר הטוב והמטיב, ועל בשורות רעות אומר ברוך דיין האמת, ולעולם הבא כולו הטוב והמטיב, כי אז ייראה שהכל היה לטובה, כידוע מורה שם אלוקים על מידת הדין, ושם ה' על מידת הרחמים, כל זה לפי ראות עיני האדם אשר אינו מבין שכל הנהגות ה' עמנו הן לטובה, אולם היודע ומבין שהכל לטוב עבד, וכל מעשיו יתברך ברחמים, לגביו אלוקים הוא ה' בעל הרחמים, במצרים ראו את מידת הדין מתוחה קושי השעבוד, כאשר יצאו משם ראו את מידת הרחמים, כנגד זה אמר השי"ת "אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך" הזכיר בזה את שני השמות המבטאים גם את הדין וגם את הרחמים, שאותם ראו בשעבוד מצרים וביציאת מצרים, דהאמת הוא שגם הדין שהיה במצרים היה למעשה רחמים, שהרי מטרת השעבוד הקשה היתה לזכך אותם, כמו שנאמר "ויצא אתכם מכור הברזל ממצרים" זיכור זה היה נחוץ כדי לעשותם ראויים לקבלת התורה ולהיות לעם סגולה, וכאשר הגיעו למעמד הנשגב של קבלת התורה הבינו למפרע כי כל מה שעשה אתם ה' היה לטובה, לפיכך ענו ואמרו "ה' אלהינו ה' אחד" הכל רק ה' מידת הרחמים, וזוהי אכן משמעות "ה' אחד" שאין שום הבדל בין הטוב והרע, כי הרע נצרך לטוב וסוף מעשה במחשבה תחילה, ועל זה ענה משה רבינו ואמר: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" רצה לומר בזה שאם יבינו שגם הרעה היא בעצם טובה ומאתו יתברך לא יצאו דברים רעים, בוודאי יברכו את שם ה' לעולם ועד. (כתב סופר)

וירא העם וינעו ויעמדו מרחק. (כ, טו)

"וירא העם" - כשראה העם והתבונן בעול התורה והמצוות, "וינועו" - נזדעזעו בני ישראל וחששו שמא לא יוכלו לקיים את התורה כתיקונה, אך מצאו עצה לכך: "ויעמדו מרחוק" - להעמיד את התורה באמצעות "מרחוק", על ידי התרחקות מאיסורים ועשיית גדרים וסייגים לתורה.

(אוהב ישראל)

ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות. (כ, טז) לכאורה תמוה על הדור דעה ששמעו הדברות מהשי"ת ואח"כ אמרו דבר אתה וגו', שנראה שחששו ביותר על חיות גופם, מעל תכלית נפשם שיהי' הדביקות בו ית"ש, והלא אם נפשם תצא בדברו וודאי טוב יהיה להם ולנפשותם, ולמה נתייראו פן ימותו? ועוד קשה תשובת משה על זה אל תיראו כי לבעבור נסות אתכם בא האלהים (כ, יז), איזה ניסיון יש בזה בהוצאת נפשם בדברו ית"ש? אך הענין הוא כי אמרו חז"ל (אבות) יפה שעה אחת של קורת רוח בעוה"ב מכל חיי העוה"ז, אך יפה שעה אחת בתשובה ומעש"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, כי העושה מעש"ט גורם נחת רוח לבוית"ת, ומי שעובד לו ית' באמת ובאהבה, אין השכר נחשב בעיניו נגד התענוג הזה שיש לו בעת עשיית המצוה כשזוכה לעשות נחת רוח להקב"ה, ולכן יפה שעה אחת בתשובה ומעש"ט נגד כל העוה"ב, כי שעה של נחת רוח לקונו יפה לו נגד תענוגי העולם העליון, וזה שאמרו הדור דעה למשה, "דבר אתה עמנו ונשמעה" כדי שנחיה ונוכל לעשות מצוות ומעש"ט ולגרום נחת רוח לבוראינו בעוה"ז, אבל "אם ידבר עמנו אלהים", אף שתענוג גדול הוא לנו ללמוד מפי הגבורה, מכל מקום פן נמות ויבוטל ח"ו הנח"ר ליוצרינו ית"ש, וטוב לנו הנחת רוח של הקב"ה מכל דביקותינו ושכרינו כשנמות בכלות הנפש, ואמר להם משה "כי לבעבור נסות אתכם בא האלהים" שזה היה ניסיון אם חפצים ביותר בצאת נפשם ובדביקותה בנועם עליון ליהנות מזיו העוה"ב עד לאין ערך, או חפצים לעשות נחת רוח לקונם מתוך שיחיו ויתגברו על יצרם ויעשו מצוות ומעשים טובים, וזה שאמרו ישראל למשה ואתה תדבר אלינו את כל אשר ידבר ה' אלוקיני אליך ושמענו ועשינו (דברים ה, כד) כלומר שאם אתה תדבר לנו ושמענו ועשינו ויהא נחת רוח להקב"ה, משא"כ אם ידבר השי"ת אלינו אז נמות ויחסר תענוגו ית"ש וע"ז אמר השי"ת הטיב כל אשר דברו, ושפיר עמדו בניסיון ונראה מזה גודל אהבתם לקונם.

וביום הבכורים. (במדבר כח, כו)

ואפשר אשר מטעם זה נקרא חג השבועות, יום הבכורים, על שם

ויצא משה את העם לקראת האלהים מן המחנה. (יט, יז)

דהנה איתא במדרש (שם) שביום מתן תורה בקשו להתנמנם בבוקר ושנתם ערבה להם, עד שעוררן משה רבינו ע"ה לקבל את התורה ע"ש. ואמר הגה"ק מוה"ר לוי יצחק זצ"ל [מברדיטשוב], חלילה לחשוב על עם קודש שנפלו בתרדמת העצלות והשינה, ביום הנכבד שידעו שיתן הקב"ה את תורתו להם. אלא יש לומר, דכוונתם היה לשם שמים, שמיום שני בסיון שהתחילו לעשות הכנה לקבלת התורה ועבדו בכל כוחם ובמחשבתם הקדושים עד שנפל עליהם ליאות ועייפות, והיו מתייראים פן יוכלו לקבל את התורה במחשבה צלולה כראוי, על כן נתנו שינה לעיניהם ולפעפתם תנומה, בכדי שיתחדשו מוחותיהם ויתחזקו עשתונותיהם ובהירות לקבלת תורה הקדושה, עכ"ל. והנה מפשוטו של מקרא דכתיב ויצא משה את העם, ובכל מקום דכתיב 'עם' הם פשוטי בני אדם כנודע, ולכן ניחא לומר עליהם שהיו ישנים ונרדמים עד שהקיץ משה, ויצא אותם לקראת האלקים. ואף גם לפי מה שאמר החסיד הנ"ל דכוונתם היה לשם שמים, מכל מקום מוכרע שלא היו אותם האנשים במדרגה גדולה, כי מי שנכון לבו בטוח בה' אינו צריך להכנה ומתחזק בבטחונו להלך אל ה' ולעבודתו ומן השמים ירחמו לחזק מוחו ולתת לו בהירות הראוי. אמנם מי שאינו דבוק בבוראו בדביקות כראוי אינו בטוח בו כראוי ומתנהג על פי דרך הטבע ושומר מוחותיו ומחשבתו וישן בשעת שינה, וכן שאר עניינים. הגם שגם זה לשם שמים, מכל מקום אינו במדרגה גדולה כמשליך על ה' יהבו, ואינו משגיח על עצמו לשמור נפשו על פי דרך הטבע.

(עבודת ישראל)

ויתיצבו בתחתית ההר. (יט, יז)

מלמד שכפה עליהם ההר כגיגית (שבת) שמעתי מפי מורי הבעש"ט הק' ז"ע לכך כפה הקב"ה על ישראל הר כגיגית, ללמד שגם שאינו חושק לתורה ועבודת ה', מכל מקום אינו בן חורין ליבטל, רק יעשה בעל כרחו, וידמה כמי שכפו אותו לעשותו בעל כרחו, והוא דרך טוב לאיש ישראלי לימי הקטנות, שלא יבטל מעסק למודו ועבודת ה', גם כשאין חושק, דמכל מקום עשה מעשה, שהדיבור נקרא מעשה ולכך גם שהיה בלי כוונה יצא.

(בן פורת יוסף)

ויתיצבו בתחתית ההר. (יט, יז)

מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו וכו'. (שבת פח). שמעתי מפי מורי הבעש"ט הק' ז"ע וזה אשר אמרו חז"ל שכפה עליהם ההר כגיגית אם תקבלו התורה מוטב, הגם שהקדימו נעשה לנשמע, אמנם בעת ההוא היו ישראל זכים וברורים וצלולים, והשרה עליהם השכינה והיה להם התפשטות הגשמיות, אבל כשמחשבותם לא יהיה זכים וצלולים, אז לא יקבלו עליהם עול מלכות שמים... ומתורץ קושית תוס' למה כפה עליהם, ויהיה רואין בעין שכלם האיק שכל אברו ואברו חיות שלה במצוה הקבועה בה, והאבר הרוחני היא המצוה, והש"י כפה עליהם ההר כגיגית שיקבלו התורה ויעשו מצות הא-ל, אפילו כשיחזרו ישראל למחשבה עבה וגסה, ולא ישיגו את מתיקות התורה ורמ"ח אברים חיות שלהם ברמ"ח מצות עשה, ואז לא יתאוו לקיים התורה, כפה עליהם ההר כגיגית, שאף על פי כן יקבלו את עול מלכותו עליהם ותורתו ומצותיו, אפילו כשיהיו במחשבה גסה ולא ישיגו את מתיקת התורה הקדושה, כי טעמי התורה ומצותיו אינם יכולין להשיג רק ברוחניות השכל וברוחניות העולמות, ובעביות השכל ובגשמיות העולמות טעמיה ופרושיה מכופים. (קדושת לוי (קדושה ראשונה לפורים))

ויתיצבו בתחתית ההר. (יט, יז)

מלמד שכפה הקב"ה עליהם הר כגיגית (שבת פח) והנה בתוס' בשבת (פח) על הא דמייתנין שם הך מימרא דרב אבדימי, אמר ר' אחא בר יעקב מכאן מודעה רבה לאורייתא, והקשו בתוס' ז"ל, והא דאמרין בפ"ק דע"ז כלום כפית עלינו הר כגיגית, דמשמע דאם היה כופה עליהם לא היה להם תשובה והכא אמרין דמודעה רבה לאורייתא ע"ש. והנ"ל דהנה הרשב"א ז"ל הקשה על הא דקאמרין מכאן מודעה רבה לאורייתא הא ק"ל דדינא דמלכותא דינא ומכ"ש אצל הקב"ה דמחוייבין לקבל גזירתו והאיך שייך בזה טענת מודעה, והרב בעל פרשת דרכים בדרך הערכה (דריש כ"ב) תירץ, עם מ"ש הרא"ש בפסקיו על הא דאמר שמואל דינא דמלכותא דינא, דדעת ר"ת ז"ל דלא אמרין דינא דמלכותא דינא אלא בדבר הכולל לכל בני מלכותו אבל אם אינו גוזר רק על מדינה אחת לאו דינא הוא. וא"כ שפיר שייך טענת מודעה דהא לא נתן את התורה אלא לישראל בלבד ואין גזירתו על כל בני מלכותו ע"ש. ועפ"י יתורץ קושיית התוס' הנ"ל, דשפיר יטענו אומות העולם כלום כפית עלינו הר כגיגית כמו שכפית על ישראל, דאם היה כופה גם עליהם אזי היה הדבר כולל

פזיזותם של עם ישראל, שהקדימו נעשה לנשמע, כי בכורים הוא לשון מהירות, על פי הפסוק הנזכר, כביכורה בטרם קיץ וכו', בעודה בכפו יבלענה, ואף שקבלו שכר על זה, בכל זאת בא הציווי "רד העם בעם, פן יהרסו אל ד' לראות, ומחמת מהירותם, יכנסו לפני מדרגתם, רק יעמדו במקומם, ויקבלו שכר על הפרשה.

וישמע ה' את קול דבריכם בדברכם אלי ויאמר ה' אלי וגו' הטיבו כל אשר דברו. (דברים ה, כה) לכאורה תמוה הלא מוטב היה שישמעו מפי הרב, ומה שאמרו (שמות כ, טז) 'דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלקים פן נמות' אין זה טענה, כי אדרבה יתעלה נפשינו במסירות נפש, זהו עיקר עבודה ועלויות הנשמה ותשוקתה. ונראה לי העיקר השבח ששיבח אותם בזה אשר תפסו במדת האמת לדבר כאשר היה אז עם לבבם. וזהו: "הטיבו כל אשר דברו לא כן המתקרבים ומפתים בפייהם ולבם בכל עמם. ולזה אמר (פסוק כו): 'מי יתן והיה לבבם זה כל הימים.' (אוהב ישראל)

ועשית חג שבועות וגו' ושמחת לפני ה'. (דברים טז, י-יא).

הכל מודים בעצרת דבעינן נמי "לכם" - מאי טעמא? יום שניתנה בו תורה הוא... רב יוסף ביומא דעצרתא אמר: עבדין לי עגלא תלתא, אמר: אי לאו האי יומא (של חג השבועות) כמה יוסף איכא בשוקא. (פסחים ס"ח,ב) ותמוה המפרשים: כיצד יתכן, שרב יוסף - שהיה עניו מופלג (כמובא בסוף מסכת סוטה) - יתפאר בעצמו בכך שאינו כשאר האדם? ניתן להסביר זאת, על פי מה שמוספר בגמרא (בבא קמא פ"ז,א), שרב יוסף היה סגי - נהור (עיוור), וכאשר שמע את המאמר, כי גדול שכרו של המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה - חשש שמא ההלכה היא, שסומא פטור מן המצוות. ואם כן, הוא איננו בכלל המצווה ועושה, ולמרות זאת, כשהגיע חג השבועות היה רב יוסף שמח בשמחתם של ישראל, שכן, באותו יום נעשו מצווים ועושים ושכרם רב. ואף על פי שעל עצמו לא היתה שמחתו שלמה - דשמא ההלכה היא שסומא פטור מן המצוות ואינו בכלל המצווים לעשות - בכל זאת שמח רב יוסף בשמחת כלל ישראל, שביום זה - של קבלת התורה - נעשו מצווים ועושים ושכרם נעשה מרובה. וכך אמר רב יוסף: "אי לאו האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא" - לולא יום זה, חג השבועות, שבו נצטוו ישראל על תורה ומצוות, "כמה יוסף איכא בשוקא" - הרי כולם היו כמוהו, פטורים מן המצוות, ולא היה שכרם רב. אך משניתנה תורה - שכרם של ישראל גדול משכרו, שהרי הם מצווים ועושים, ואין הם כמוהו, ששכרו מועט כיוון שמפאת עיוורונו הוא אינו מצווה ועושה. ועל זה - שהם מצווים ועושים ומקבלים שכר רב - שמח רב יוסף בשמחת כלל ישראל. האם יש ענוה גדולה מזו? (חסד לאברהם)

ישלם ה' פעלך ותהי משכרתך שלמה... אשר באת לחסות. (ב, יב)

אמרו חז"ל (קידושין לא, ב): "גדול המצווה ועושה יותר ממי שאינו מצווה ועושה". לפיכך אמרו בועז לרות "הוגד לי כל אשר עשית את חמותך" עוד טרם שהתגיירת שעדיין לא היית מצווה על המצוות, ואף על פי כן כך לא יקופה שכרך ו"ישלם ה' פעלך". אך "תהי משכורתך שלמה" שכרך בשלימות ישולם לך. אשר באת לחסות" על מה שתפעלי לאחר שבאת לחסות תחת כנפי השכינה, שהרי את כבר מצוית ועושה, וגדול המצווה ועושה. (חתם סופר)

כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים, בצלו חמדתי וישבתי. (שיר השירים ב, ג) ואיתא במדרש אגדה (שה"ש רבה שם) התפוח הזה אין לו צל, לפיכך הכל בורחים הימנו, כך ברחו כל האומות מעל הקדוש ברוך הוא בשעת מתן תורה, אבל אני בצלו חמדתי וישבתי, ולכאורה סוף דברו סותר ראש דברו, באומר אין לו צל ולפיכך ברחו הימנו, ואחר כך אמר אבל אני בצלו חמדתי וישבתי, ואיה אפוא הצל לי שב תחתיו, כיון שאין לתפוח שום צל. **ויובן על דרך מדרש (הובא בשלה"ק שער הגדול, ומדרש זה הי' מרגלא בפומי דמרן הבעש"ט הק' ז"ע), ה', צלך, מה הצל הזה כשאתה בוכה הוא בוכה נגדך, ואם אתה שוחק, משחך נגדך, כך הקדוש ברוך הוא הוא כבחנית הצל ע"ש, כי באמת זאת עיקר תורת עבודתינו, אם פרטי עובדותינו מקטן ועד גדול, באתערותא דלתתא ככה אתער לעילא, ואין לך שום דבר בעולם אשר אנחנו בני ישראל מעוררים למטה שלא יתער דוגמתו בעולמות העליונים אם רע אם טוב וזה היחוד דייקא לעם קרובו ישראל הוא בבחינת צל, אשר בפרטות עובדותיהם מעוררים דוגמתם למעלה, לשלול זולת עמים, סר צלו יתברך מעליהם, ואינם פועלים כלום, בהתעוררותם ככה לעילא, ושפיר דרשו במדרש אגדה התפוח הזה, מוסב על הקדוש ברוך הוא, אין לו צל ולפיכך ברחו האומות בשעת מתן תורה, להם דייקא אינו נעשה צל, להתעורר דוגמתם, לאפוקי אנו בני ישראל חלק אלוה ממעל, ובנענע הענף ככה מתנענע בשורש, ולפיכך בצלו חמדתי וישבתי.**

באותה שעה שעלה משה לקבל התורה בקשו מלאכי השרת לפגוע במשה עשה בו הקב"ה קלסטירין של פניו של משה דומה לאברהם, אמר להם הקב"ה אי אתם מתביישין הימנו, לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו. (שמות רבה כח, א) י"ל דבאמת יש להקשות כיצד היה אפשר לנצח את המלאכים בטענה כזו שלא נכונה כלל, וכי המלאכים אכלו אצל אברהם, הרי בכלל לא שייך אצלם אכילה, כדברי רש"י על הפסוק (בראשית יח, ח) "והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו" - נראו כמו

שאכלו. **אלא, אפ"ל שהקב"ה רימו בזה למלאכים שהתורה שייכת ומתאימה למשה וישראל שהם בעלי נימוס, וזהו שאמר להם "לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו", כלומר כשירדתם אתם לאאע"ה בדמות אנשים ירדתם, ואף שאברהם הכיר בכך וידע שאתם מלאכים [כדברי הרמב"ן], בכל זאת לא העליב אתכם ולא גילה סודכם לאמור לכם "מלאכים אתם", אלא אדרבה, התייחס אליכם כמו לאנשים בהכנסת אורחים והכנת כל מיני מאכלים, ואתם, איך אתם מתנהגים עכשיו עם משה, הלא לא הגיע לכאן "מי די שטיועל" רק בנשמתו לבד, כדמות רוחני, מלאך כמוכם, ואתם מיד גיליתם את סודו וצעתם לעברו "מה לילוד אשה בינינו", הרי שאתם לא מנומסים, וממילא אינכם ראוים לקבל את התורה. (ישמח ישראל בשם כ"ק הרבי הזקן מאלכסנדר ז"ע)**

ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן. (שבת קמו.)

י"ל לפי שאמרו חז"ל (שבת ק"ה): על הפסוק (תהלים פ"א, י) לא יהיה בך אל זר, איזהו אל זר שיש בגופו של אדם הוא אומר זה יצר הרע, וזהו הזוהמא שבאדם, וידוע שעיקר היצה"ר הוא הגאווה והגדלות שבאדם, קראוהו חז"ל (ברכות י"ז), שאור שבעיסה, שהוא דוגמת שאור שמתפיח העיסה ומגביה למעלה, והנה אמרו חז"ל (סוטה ה') טעם שהשרה הקב"ה שכניתו על הר סיני כדי ללמד את בני ישראל מדת הענוה, ולכן השרה שכניתו על הר סיני שהוא נמוך שבהרים, ולכן אמר ישראל שעמדו על הר סיני, ועי"ז נזדככו ממדת הגאווה שהוא השאור שבעיסה וזוהמא שבאדם, ולמדו משם שורש ענוה, לכך פסקה זוהמתן. (מאור עינים)

הוסיף יום אחד משה מדעתו. (שבת פז.)

התמיהה מבוארת, שהרחיב זמן מה שהעליונים ותחתונים היו מחכים ומצפים על יום קדוש כזה. **אך מבואר, ותגזר אומר ויקם לך' (איוב כב, כה), הקב"ה גוזר והצדיק מבטל, הצדיק גוזר והקב"ה מקיים** וזהו אחת מהאמונות החזקות שבידינו, ואם אחד אינו מאמין בזה אינו בכלל יהודי, ולזה שייכים כל התפלות. ולזה רצה הקב"ה ומשה להראות בזה כאן קודם מתן תורה, להתנות בתנאי קודם למעשה עם הקב"ה, וגם להודיע זאת לישראל הכח שבידם אם ישמרו התורה, דהיינו שבתל מיד דברי השי"ת בזה, להורות שיש ביד ישראל הכח לעשות כרצונם והקב"ה מסכים עמהם. וזה פירושו: "ויאמינו בה" ובמשה עבדו" (שמות יד, לא), דהיינו שזה אמונה אחרת שמשה "איש האלקים" (דברים לג, א), ובידו להפוך מדת הדין למדת הרחמים, שבמדת הדין נקרא 'אלקים', ולזה נקרא משה 'איש האלקים'. וזה פירושו 'אין לנו אלא דברי בן עמרם' (ראה רש"י שמות יד, ב), לכאורה קשה, הלא היו הדברים אשר יצאו מפי הקב"ה כמבואר בפסוקים רק שהם לא ידעו אם השי"ת צוה כן, והאמינו בזה דאפילו אם השי"ת לא צוה, מסכים השי"ת עם משה ויעשה עמנו נסים, ובזכות האמונה נגאלו, כמבואר במדרש (מכילתא בשלח ג) שהאמינו במשה. (תפארת שלמה)

הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם. (פסחים סח.)

הנה, אלמלא קבלו ישראל את התורה היה העולם חוזר לתוהו ובהו, כמאמרם ז"ל (שבת פח.) ועל ידי ישראל מתקיים העולם. וזהו: "הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם" - כי בכך שקיבלו את התורה קיימו את העולם. (הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימינוב ז"ע)

הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם. (פסחים סח.)

"הכל מודים בעצרת" - אף המקטרגים חייבים להודות ביום זה, יום מתן תורה, יום שבו קיבלו ישראל את התורה ואותה הם מקיימים במשך כל הדורות - "דבעינן נמי לכם" - שזקוקים ורואים הם ישראל "ללכם" - לפרנסה וכל טוב, שכן אם אין קמח אין תורה. (הגה"ק מאוסטרובצה ז"ע) **מצינו בחז"ל (עבודה זרה ב, ב)** שהקב"ה חיזר על כל האומות שיקבלו את התורה והם מייאנו בדבר. ותמוה: וכי איכא ספיקא כלפי שמיא, והרי ידוע בבירור שלא ירצו לקבלה? אמנם כוונתו ית"ש היתה בכדי שלא יהיה קיטרוג על השפע שישפיע לישראל בניו אהוביו, שהרי ק"ו הוא אם לעוברי רצונו העכו"ם שמיאנו לקבל את התורה, לא חסר כלום ונשפע להם כל מחסורם ועוד יותר, על אחת כמה וכמה שישראל קדושים שקיבלו את התורה והקדימו נעשה לנשמע, בודאי שמגיע להם כל טוב וראויים הם "להשפיע להם חכמה עושר וכבוד" (הרה"ק החוה"מ מלובלין ז"ע)

בעצרת העולם נידון על פירות האילן.

"האילן" רומז על האדם, כמו שאמר (דברים כ, ט): "כי האדם עץ השדה". לפי קבלת התורה של האדם בחג העצרת משפיעים עליו השפעה רוחנית בכל השנה.

הרה"ק קדוש ה' רבינו ברוך ממעזיבנו ז"ע, נכד אור שבעת הימים הבעש"ט הק' היה אומר: שהוא מתירא משבועות יותר מראש השנה, כי בראש השנה העיקר המשפט והדין על הגשמיות, אָ קוליעטש ארויף אַ קוליעטש אראפ וכו' אבל שבועות אמרו רז"ל: "בעצרת על פירות האילן", ופירוש בזוהר הק' על נשמות ישראל.

שתי הלחם חג השבועות הוא שורש התורה של כל השנה. ולכן שתי הלחם בא חמץ כמ"ש בזוה"ק (שם) דבעצרת אית ב"י ביטול יצה"ר. והוא ע"ד שאמרו בגמ' (קידושין ל, ב) אם פגע בך מנוול זה משכחה לביהמ"ד, אם אבן הוא נימוח אם ברזל הוא מתפוצץ. ולפי שזה היום שורש התורה, הוא גם ביטול היצה"ר שהתורה תבלין כנגד היצה"ר.

שבועות יש ביטול היצר הרע (זוה"ק אמור צז, ב), ובירושלמי ר"ה (פ"ד ה"ח)

בכל הקרבנות כתיב חטא, ובעצרת אין כתיב חטא, אמר להן הקב"ה, מכיון שקבלתם עליכם עול תורה מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימכם. התורה עצמה היא במקום גבוה שאין שום חטא ופגם יכול לשלוט שם, כדאיתא (סוטה כא, א) "עבירה מכבה מצוה, ואין עבירה מכבה תורה". כי שבועות הוא השער הנז, כמו דאיתא שאם היו ישראל נשארים עוד זמן מה במצרים היו נשקעים בני שערי טומאה ח"ו, ולא היו יכולים לצאת משם לעולם, מול זה בקדושה ג"כ הנז, וכשבאים לתוך שער הנז אי אפשר לקלקל שם, כי שם לא שולט שום חטא ורע, כדכתיב (תהלים ה, ה) "לא יגורח רע".

(אמרי אמת)

אוכלים מאכלי חלב.

וסמכין אקרא (במדבר כח, כו): מ'נחה ח'דשה ל'ה' ב'שבועותיכם - ראשי תיבות 'מחלב', כי החלב היא אופן הברירה מהפרה, אוכל מפסולת, אמנם אחרי שנחלבה הפרה והוציא החלב ממנה, אזי אם נברור גם החלב עצמה תחלק לג' מינים: השומן הוא החמאה החשוב שבה, והנותר יעשה ממנו חריצים וגבינות, והוא הבינונית, והשלישית - מי החלב, שאינו שוה כלום, אמנם בלי ברייה אלא יניח כמות שהיא מעורב הרי שלשתן בצירופם טוב מאוד, והיא משקה חשוב מאוד, והיא מחיה אדם ובהמה בראשית הוויתם. והכי נמי עם ה'; אלו נבררו מפרות הבשן אוה"ע כמוציא החלב מהפרה, ואם גם עתה נברור החלב עצמו, ויהיה בני עליה - בבחינת חמאה, והבינונים - בבחינת גבינה, וישארו שארי עמא דארעא ח"ו - כמי חלב שאין בהם צורך, ולא ניהא למרייהו למימר הכי, אלא ישארו בתערובתם ותהיה משקה המחיה כל העולם שוה לכל, ומשום כן נתנה התורה במעמד הנבחר והנפלא הזה בתחילת צאתנו מעבודת מצרים, ולא היינו כדאים לזה, להורות כי אין מעצור, ולא יתייבש אדם מחלקו בתורה, אפילו אם יהיה בשפל המדרגה, מכל מקום כמוהו כמו הגדול שבגדולים" (חתם סופר)

אוכלים מאכלי חלב - לרמז על פרנסה בלא יגיעה.

איתא ברמ"א (או"ח סימן תצ"ד ס"ג): "ונוהגין לאכול מאכלי חלב ביום ראשון של שבועות". יש לדקדק מדוע מאכלי חלב ולא חלב בלבד - לרמז על "דבש וחלב תחת לשונך" (שיה"ש ד"א, כפי שכתבו בזה הטעם (כל בו סי' נב, ועוד). אמנם ידוע אשר בשעת חטא הקדמוני נתקלל האדם ב"ט קללות, ולכן צריך ל"ט מלאכות כי אין לך שום מאכל בעולם שלא יצטרך איזה ענין של מלאכה, כי אפילו דבר שגדל מעצמו, בלי שום נטיעה, מכל מקום צריך תלישה, ואפילו ביצה שנולדה מעצמה יש בה ענין מוקצה בשבת הנוגע גם כן באיסור מלאכה. מה שאין כן החלב, אין בו שום איסור מלאכה ומותר לכתחילה לחלוב בשבת ויו"ט לתוך מאכל [ורק כשחולב שלא לתוך מאכל יש בו איסור מפרק]. והנה, בשעת קבלת התורה פסקה זוהמתן, ולולא שחטאו אחריו בחטא העגל היו נפטרים מכל הל"ט קללות. וזהו שאמרו: "לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן" - כי המן היה גם כן בלי שום מלאכת אדם. ועל כן לרמז זה אוכלין מאכלי חלב דייקא - "שנזכה על ידי התורה להשפיע פרנסה בלי עמל ויגיעה ללא צורך עשיית מלאכה".

אי בזה"ק פ' ויחי דתורה שבכתב היא חלב ותורה שבע"פ הוא יין ע"ש במקדש מלך, ובתנחומא פ' נח איתא שכפה עליהם את ההר שיקבלו תורה שבע"פ נמצא שתורה שבכ' קבלו מיד ברצון הטוב ע"כ אוכלין חלב בחג השבועות על קבלת התורה שבכתב ומטעם זה שותין יין בפורים כי אז קבלו ברצון תורה שבע"פ שמרמז ל"ין.

עליונים נעלו בעדו בית פצו מה אנוש.

בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא... תנה הודך על השמים... אמר להם משה: למצרים ירדתם...? (שבת פח א) על הכתוב (שמות י"ב, ו) "ועברתי בארץ מצרים" דרשו חז"ל (מכילתא והגדה של פסח): "ועברתי, אני - ולא מלאך". ופירש על כך האריז"ל, שאפילו מלאך היה מתיירא לעבור בארץ מצרים שלא יפגם על ידי ריבוי כוחות הטומאה ששלטו שם. זהו שטען משה כלפי המלאכים: למצרים ירדתם? ואולם בני ישראל גרו בארץ מצרים שנים רבות, ארץ זו שאתם - המלאכים - לא הייתם מסוגלים לעבור בה, ולמרות זאת יצאו משם ביד רמה טהורים וכשרים, ועל כן רק ישראל ראויים לקבל התורה.

(עבודת ישראל)

נוהגים צדיקים וחסידים להאריך בברכת אהבה רבה ביומא דשבועות.

חג הקדוש הזה ומלבד טעם הפשוט כי אז הזמן להתפלל לפתיחת עינים והארת הלימוד בתורה לשם, עוד י"ל עפ"י המבואר ב"תולדות יעקב יוסף" (בפרשת וארא) בשרש רבו (רבו הבעש"ט הק' ז"ע) שנאמר לו מן השמים טעם איחור ביאת משיח שאין מאריכין באהבה רבה, ואם זהו לכל יום עאכו"כ ביום הזה אשר מבואר בזה"ק כי בחג השבועות יפקון מן גלותא, ע"כ כיון שהוא זמן הגאולה צריכין להאריך ביותר בברכת אהבה רבה כדי שלא לאחר ביאת המשיח רק לקרבו ב"ב ודבר בעתו מה טוב.

והאר עינינו בתורתך וגו' ויחד לבכנו לאהבה ליראה את שמך. אנשי כנסת הגדולה הקדימו בקשה על לימוד תורה ורק לאחר תיקונו בקשה על אהבת ה'. וכן בערביה: תחילה מבקשים "בשכבנו ובקומנו נשיח בחוקך" ורק לאחר מכן "ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים". אין זאת אלא מפני שעיקר אהבת ה' באה ע"י לימוד התורה. כשיהגה האדם בתורה יומם וליל, לבטח יבוא לידי אהבת ה'. (הגה"ק רבי זרח אייזליץ מפראג ז"ע)

לעסוק בדברי תורה. מפני מה אומרים "לעסוק בדברי תורה" ולא 'לעסוק בתורה'. 'תורה' - לשון 'מורה', שהיא מורה ומלמדת לאדם. אך אין הכוונה למה שמלמדת אותו חוקים ומשפטים, שהלא גם בלימוד ענייני התורה שאין בהם הלכה למעשה נחשב "עוסק בתורה". אלא על כרחך הכוונה שהתורה מורה לאדם את דרך ה' ואת הדביקות בו ית', על דרך "המאור שבה מחזירן למוטב", היינו שסגולת אור התורה להגן ולהציל מן החטא ולקרר את האדם אל בוראו. אך כל זה דוקא בעוסק בתורה לשמה, שאז התורה נעשית לו סם חיים. אבל העוסק בתורה שלא לשמה אינו משיג את אורה ואינו זוכה לסגולתה, וממילא אינה מחזירתו למוטב. ונמצא שעל זה לא תופס שם "תורה", אלא הוא בכלל "פסטיטי דאורייתא", היינו 'דברי תורה' גרידא, שעליהם אמרו חז"ל (ירושלמי שלהי ברכות): כל פסטיטי בישינן חוץ מפסטיטי דאורייתא, והיינו, שכל דיבור - רע, מלבד דיבורים של תורה. **ולפיכך** אנו אומרים בברכת התורה "לעסוק בדברי תורה" ולא "לעסוק בתורה", כי מי אנו שנוכל לומר על עצמנו שנעסוק ב"תורה" ממש, ולכן אנו מבקשים לשלל הפחות נזכה ל"דברי תורה", לפסטיטי דאורייתא, שגם בה עכ"פ יש מעלה ומצוה, והראיה - שמבכרים על כך "אשר קדשנו במצוותיו וצונו". ועל כן מוסיפים אנו לבקש: "והערב נא... ולומדי תורתך לשמה", שע"י הערבות והמתקוות של דברי התורה תתגבר בנו חשקת התורה ונזכה לעסוק בתורה "לשמה", ואז נהיה בגדר "לומדי תורתך" ולא 'לומדי דברי תורתך'. וכמו שאמרו חז"ל (פסחים נ ע"ב) שמתוך שלא לשמה בא לשמה. (הגה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זצ"ל)

אשר בחר בנו מכל העמים מכל העמים ונתן לנו את תורתו

לכאורה יש מקום לתמוה, הרי השי"ת קודם מתן תורה חזר על כל העמים והציע להם את התורה ולא קיבלוה, מלבד עם ישראל שהסכימו לקבלה. אם כן הכיצד אומרים אנו "אשר בחר בנו מכל העמים", והרי אנתנו בחרנו את תורתנו. אך אמרו חז"ל (שבת קנ"ג, א): "אין מזל לישראל", כי הרי אברהם אבינו ראה באיציטגנינות שאין הוא מוליד, כי כל המזלות מתנגדים לו להקים זרע. אך השי"ת הגביהו מעל המזל, ולפיכך נולד בנו יצחק. נמצא כי כל קיומו של עם ישראל מעל המזל הוא. ולפיכך יכולים הם לשמור תורה ומצוות, כי מי אשר נתון תחת המזל, מוכרח הוא במעשיו ונעדר בחירה. לכן מייאנו אומות העולם לקבל את התורה, בידעם כי הם תחת שליטת המזל והוא הגורם להם להרע או להיטיב. אך עם ישראל, בהיותו מעל המזל, יכול הוא לבחור בטוב ולמאוס ברע, כי אין המזל מכריחו לכאן או לכאן. זו הבחירה עליה מודים אנו להשי"ת אשר בחר בנו מכל העמים, בכך שהגביה אותנו מעל המזל, ולפיכך נתן לנו את תורתו בשל בחירה זו קיבלנו את תורתו, כי לו היינו תחת השפעת המזל, כמעט לא היה באפשרותנו לקבל תורה, בהיותנו נעדרי כח הבחירה. **בכך מובן** מדוע צריך היה השי"ת לכפות עליהם הר כגאית ולומר: "אם אתם מקבלים התורה - מוטב, ואם לאו - שם תהא קבורתכם" (שבת פח, ע"א). עם ישראל חששו להם לתנאים שהם נטועים המזל ולכן נרתעו מלקבל את התורה. על כך אמר להם הקב"ה כי טועים הם, והמזל אינו שולט בהם, ולו היו תחת שלטון המזל היו נאבדים מן העולם, שהרי יצחק אבינו לא היה נולד. לכן אם יקבלו את התורה מתוך הכרה שאין מזל לישראל - מוטב, אך אם יסברו לקבלה, בחושבם שהם תחת שליטת המזל "שם תהא קבורתכם", כי המזל יגרום לאובדנם

(יערות דבש)

אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו תורתו ברוך אתה ה' נתן דבש

איתא [עירובין כא] כתיב [שיר השירים ז, יד] "חדשים גם ישנים" "חדשים דברי סופרים גם ישנים דברי תורה" וכו', יש לבאר דהנה בברכת התורה אשר בחר בנו וכו' ונתן לנו את תורתו, נתן לשון עבר, ברוך אתה ה' נתן התורה נתן לשון הווה. וכן בהברכה שלאחריה אשר נתן לנו וכו' ברוך אתה ה' נתן התורה, פתח בעבר וסיים בהווה. אמנם יתבאר דידוע הוא מה שכתבו כי התורה שבכתב כבר נתנה השם יתברך לנו וכתביא וקיימא, אך התורה שבעל פה הגם ורמוזה בהתורה שבכתב והכל נמסר למשה בסיני, גם כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש בכל דור ודור עד אין קץ על ידי פלפולו וליבון ובידור שמעתתא אליבא דהילכתא אם כיון האמת, וקודשא בריך הוא יתיב וגמיר שמעתתא מפומיהו דכולהו רבנן, גם זה ניתנה לו מפיו יתברך כמו שכתוב [משלי ב, ו] "כי ה' יתן חכמה", היינו התורה שבכתב הנתונה לנו בפומבי בסיני, "מפיו דעת ותבונה", הוא מה שמוסיפים החכמים בכל דור ודור להבין דבר מתוך דבר הוא גם כן מאתו יתברך, כמ"ש [משלי ח, יב] "אני חכמה שכנתי ערמה", להוסיף ציצים ופרחים בכל דור וזמן לפי העת הכל מאתו יתברך והוא הנותן התורה הזאת הגם כי המחדשים המה חכמי הזמן, כמו שרמזוהו בעלי הרמז "מדברנן" בגמטריא "מפי הגבורה". וזהו שאמר אשר נתן לשון עבר הוא התורה שבכתב, ועל ידי "וחיי עולם נטע בתוכנו" שנוכל לחדש תורה חדשה ציצים ופרחים בכל דור הם דברי סופרים כנ"ל, וכמ"ש [חגיגה ג:] דנמשלו דברי סופרים כדברן הזה שמכורין את הפרה לתלמייה להביא חיים לעולם כן דברי תורה מכוונים לב לומדיה להביא חיים לעולם כי הוא חיך וגו'. וכמסמרות נטועים, מה נטיעה זו פרה ורבה אף דברי תורה פרים ורבים מזמן לזמן ומדור לדור, להמציא חידושי תורה להבין דבר מתוך דבר

ולחוסף ציצים ופרחים חדשים. וזהו שאמר "וחיי עולם" שמביאים חיי לעולם. "נטע בתוכנו" כנטיעה זו שפרה ורבה, וזהו שדרשו רבותינו ז"ל כאן חדשים וגם ישנים דודי צפנתי לך, ישנים זו תורה שבכתב חדשים דברי סופרים שמתחדשים מפלפולם של חכמי הזמן. (הגרא"ז ז"ע)

ונתן לנו את תורתו. אמר: בלשון "ונתן"? השם יתברך נתן לנו את

ביום הזה באו מדבר סיני. (שמות יט, א)

ביום הזה - שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום נתנו (רש"י). בשעה שהנך עוסק בתורה אין מקום לחשבונות העבר, זאת משום שחשבונות אלו עלולים להביאך לידי ייאוש, וכתוצאה מכך - גם להתרשלות. לפיכך, מן הראוי "שיהיו דברי תורה חדשים עליך" כאילו רק כעת התחלת לראשונה ללמוד תורה.

(כ"ק מרן מהר"ש ז"ע)

ומשה עלה אל האלקים וגו'. (שמות יט, ג)

ובמדור (שמו"ר כח, א): "הדא היא דכתיב (תהלים סח, יט) 'עלית למרום שבת שבי'... באותה שעה בקשו מלאכי השרת לפגוע במשה, עשה בו הקב"ה קלסטרין פניו של משה דומה לאברהם, אמר להם: לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו". **יש לפרש** כוונת המדרש, כי תכלית נתינת התורה לישראל היתה, שעל ידי התורה יזככו את הגוף ויהפכו את החומר לצורה ואת הגוף לבחינת נשמה, ועל כך היתה טענת המלאכים: "תנה הודך על השמים" (תהלים ח, ב), כמבואר בגמרא (שבת פח"ט), היינו, שאין ראוי שתינת התורה לבני אדם, שהם קרוצי חומר ועלולים לבא לידי טמא, ואינה ראויה אלא למלאכי מעלה שהם רוחניים. ועל כך השיב להם משה רבינו: "קנאה יש ביניכם, יצר הרע יש ביניכם" - בתמיה, והכוונה בזה, כי עיקר התענוג והנחת רוח שיש להקב"ה הוא דייקא מבני אדם בעלי בחירה, ויצר הרע ביניהם, כיון שמתגברים על היצ"ה ומזככים את הגוף ומהפכים אותו לבחינת נשמה, משא"כ המלאכים שאינם בעלי בחירה ואין להם יצ"ה המעכבם לעשות רצון הבורא ית"ש, איזה התענוג ונחת רוח יוכל להקב"ה לקבל מהם. **אך כאשר הבחינו** המלאכים בגודל מעלתו של משה, דכתיב בו "ומשה עלה אל האלקים", והיינו שנעשה כולו רוחני, מצד חלק אלוקי שבו, וגם הגוף נהפך ונזדכך עד שלא היה לו שום שייכות עם עניני החומר והגוף, "באותה שעה בקשו מלאכי השרת לפגוע במשה", פירושו, חזר ונתעורר סטרוגם על נתינת התורה לבני ישראל; תנה הודך על השמים", כי האחר שהיה במדידת מלאך, במה יפה כוחו יותר מהם לקבל את התורה "עשה בו הקב"ה קלסטר פניו של משה דומה לאברהם ואמר להם: לא זה שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו", י"ל הכוונה ע"פ מה שאמרו חז"ל (ב"מ פ"ח): לעולם אל ישנה אדם מן המנהג, שהרי משה עלה למרום ולא אכל לחם, ומלאכי השרת ירדו למטה ונראו כמו שאכלו לחם, וזהו שהראה הקב"ה למלאכים בכך שעשה דומה לאברהם, לומר להם שזה שנתעלה משה לגמרי לבחינת "אלקים", הוא רק לאותה שעה בלבד, שלא שנתנו מן המנהג, אבל במדידת אינו במדידתו זו, אלא בבחינת "איש אלקים", כדכתיב: "והאת הברכה אשר בך משה איש האלקים", וכמו שפירשו רז"ל (דבר"י, א, ד): "מחציו ולמטה איש מחציו ולמעלה האלקים", והיינו שגם בעניני הגוף לא היה כמו שאר בני אדם שדומין לבהמה (עי' הגיהה טז), כי אם בבחינת "איש", ואם כן שפיר אין מקום לטענה "אשר תנה הודך על השמים". (כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א)

וישב משה את דברי העם אל ה'. (שמות יט, ח)

וכך נאמר בפסוק זה בתרגום ירושלמי: "וחזר משה ית פתגמי עמא בצלוי קדם ה'". ותמוה הדבר: מה עניינה של תפילה לתשובת העם, אותה השיב משה רבנו לה' יתברך? והתשובה: מאחר שישראל הקדימו נעשה לנשמע, וידוע שהנהגתו של ה' יתברך עם ישראל היא מידה כנגד מידה - היתה בקשתו - תפילתו של משה, הרועה הנאמה, כי כשם שישראל הקדימו עשיה לשמיעה, כך יקיים ה' יתברך את הפסוק "והיה טרם יקראו אענה" (שעיה סה, כד), ויעשה את רצון ישראל עוד לפני שישמע בקשתם וזאת כפי הנהגתו: מידה כנגד מידה. (כ"ק מרן מהר"ש ז"ע)

וישב משה את דברי העם אל ה'. (שמות יט, ח)

התרגום ירושלמי אומר בביאור פסוק זה: "וחזר משה ית פתגמי עמא בצלוי קדם ה' - משה השיב את דברי העם בתפילה לפני השם יתברך. ויש לדקדק: מה ענין התפילה ככאן? ויש לבאר זאת על פי מה דאיתא בטוש"ע הלכות יום הכפורים: שם נאמר: יש אומרים שמוציאים ספר תורה בליל יום הכפורים, וגם נוהגים לבקש מחילה מהתורה הקדושה על מה שפגמו כל השנה ולקבל על להבא לקיים את התורה. מרן הרה"ק החוזה מלובלין ז"ע אמר בעת אוחזו הספר תורה בידו בלשון זה: - רבנו של עולם אין אנו אומרים בלשון הבטחה שנשפר ונטיב דרכינו כי יראים אנו משבועה בנקיטת חפץ רק אנו אומרים בלשון תפילה שתישענו ליה שנשפר מעשינו ונטיב דרכינו. וזה ביאורו של התרגום ירושלמי: בעת מעמד זה סיני וקבלת התורה היו נראים דבריהם של ישראל וקבלתם באמירת נעשה ונשמע כשבועה ומשה רבינו בחששו מפני השבועה השיב את דברי העם בלשון תפילה, כלומר שהתפלל לפני השם יתברך שיעזור להם שיוכלו לקיים את התורה כפי שדרש מקבלים עליהם ושלח אתהיה בשבועה.

וישם משה את דברי העם אל ה'. (שמות יט, ח)

התרגום ירושלמי אומר בביאור פסוק זה: "וחזר משה ית פתגמי עמא בצלוי קדם ה' - משה השיב את דברי העם בתפילה לפני השם יתברך. ויש לדקדק: מה ענין התפילה ככאן? ויש לבאר זאת על פי מה דאיתא בטוש"ע הלכות יום הכפורים: שם נאמר: יש אומרים שמוציאים ספר תורה בליל יום הכפורים, וגם נוהגים לבקש מחילה מהתורה הקדושה על מה שפגמו כל השנה ולקבל על להבא לקיים את התורה. מרן הרה"ק החוזה מלובלין ז"ע אמר בעת אוחזו הספר תורה בידו בלשון זה: - רבנו של עולם אין אנו אומרים בלשון הבטחה שנשפר ונטיב דרכינו כי יראים אנו משבועה בנקיטת חפץ רק אנו אומרים בלשון תפילה שתישענו ליה שנשפר מעשינו ונטיב דרכינו. וזה ביאורו של התרגום ירושלמי: בעת מעמד זה סיני וקבלת התורה היו נראים דבריהם של ישראל וקבלתם באמירת נעשה ונשמע כשבועה ומשה רבינו בחששו מפני השבועה השיב את דברי העם בלשון תפילה, כלומר שהתפלל לפני השם יתברך שיעזור להם שיוכלו לקיים את התורה כפי שדרש מקבלים עליהם ושלח אתהיה בשבועה.

וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר. (שמות כ, א)

לאמר מלמד שהיו עונין על הן הן ועל לאו לאו. (רש"י). ומפרשים את הדברים על פי דברי הבעל שם טוב הקדוש ז"ע שאם נזדמן לאדם לעשות מצות עשה וקשה לו לקיימה מחמת סיבות שונות - העיצה לכך היא, שיאמר בפיו את המצוה, כפי שהיא כתובה בתורה, ועל ידי האמירה בפה יתאפשר לו לקיימה בפועל. ואם

התורה, "והנותן בעין יפה הוא נותן" (ב"ב סה, א) [דאפילו למ"ד מוכר בעין רעה מוכר וצריך הלוקח ליקח לו דרך, אבל הנותן מתנה לחבירו אין צריך ליקח לו דרך, משום דנותן בעין יפה הוא נותן], וא"כ הקב"ה שהוא "נותן התורה", בודאי הוא גם נותן לנו את הדרך שנוכל לבוא אליה, ונותן לכל אחד ואחד את הכוח ואת השכל איך לבוא אל התורה

דברי תורה מרבתינו הקוה"ט מבעלזא

נזדמנה לפנינו מצות לא תעשה וקשה לו, לאדם, לעמוד כנגד יצרו, המסית אותו לעבור על הלאו - יאמר בפיו את הפסוק של הלאו, כפי שהוא מופיע בתורה, וכך יוכל להינצל מלעבור על לא תעשה זה. ולי שפי זה: "וידבר אל-אלהים את כל הדברים האלה לאמר", וכפי שפירש רש"י שאמרו על הן - הן ועל לאו - לאו: כלומר, על כל מצות עשה, שהיא בבחינת הן - יאמרו הן, דהיינו, שיאמרו את המצוה עצמה, כפי שהיא כתובה בתורה. ועל כל מצות לא תעשה, שהיא בבחינת לאו - יאמרו לאו, דהיינו, יאמרו בפיו את הלא תעשה, שהיא כתובה בתורה. (כ"ק מרן מהר"ש ז"ע)

וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר. (שמות כ, א)

ועל פי ההסבר הנ"ל מכ"ק מרן מהר"י מבעלזא ז"ע בשם הבעש"ט ז"ע יש לפרש את הכתוב ברש"י, (דברים ח"א): "אין המצוה נקראת אלא על מי שגומרה" "גומרה" - הוא מלשון לימוד, כמו "גמרא גמור". ופירושו: מי שגומר, דהיינו לומד הלכותיה של המצוה הוא הוא שזוכה לקיימה בשלמות, ללא שום מניעה, ונקראת המצוה על שמו.

כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע. (שמות כד, ז)

לכאורה, האין הקדימו ישראל ואמרו נעשה ונשמע? היה להם לחשוש שמא יתן להם מצוות שלא יוכלו לעמוד בהם, על כן היה להם מתחילה לומר נשמע, ולאחר מכן אם יראו שיכולים לעמוד בכך - יאמרו נעשה. ויש לבאר, כאמור, אמרו ישראל בעת מתן תורה ה' אחד, כלומר שישראל היו מיחדים את ה' ומוכנים היו למסור נפשם על אמונת היחוד. וכיון שהגיעו למדרגת מסירות נפש יכלו לקבל עליהם הכל, דאין שום עיכוב מצד הגוף ולפיכך הקדימו נעשה לנשמע. לפי זה עולים יפה דברי הזמר "ובאו כולם בברית יחד נעשה ונשמע אמרו כאחד" וכדי שיוכן האיך היה בכוחם להקדים נעשה לנשמע ממשיך הפייטן: "ופתחו וענו ה' אחד" שעל ידי אמירת ה' אחד, שמסרו נפשם על אמונת היחוד, רק על ידי כן הקדימו נעשה לנשמע. גם המשך הזמר יתבאר על פי זה: "ברוך הנותן ליעף כח" משום דאיתא במדרש: בשעה ששמעו ישראל בנינו "אנכי" פרחו נשמתם. התחילה התורה מבקשת רחמים עליהם, ואמרו לפנינו: רבנו של עולם! כלום יש מלך משיא את בתו והורג אז את בני ביתו? כל העולם כולו שמח. ובניך מתים!! מיד חזרה נשמתם. וזה כוונתו של בעל הזמר: אחר שמסרו ישראל נפשם באמרם ה' אחד הכרח הקדוש ברוך הוא להפיח בהם כוח ולהחיותם.

(כ"ק מרן מהר"ד ז"ע)

ובאו כולם בברית יחד, נעשה ונשמע אמרו כאחד, ופתחו וענו ה' אחד ברוך הנותן ליעף כח. ושמעתי מאאמורי" מרן מהר"י ז"ע לפרש החרוז, דהנה בפר' משפטים (כד, ג) כתוב קודם "את כל אשר דבר ה' נעשה", ואח"כ (שם ד, ז) "ויכתוב משה את כל דברי ה' וגו', ויבן מזבח תחת ההר ושתיים עשרה מצבה לשנים עשר שבטי ישראל וגו' ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם, ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע", ודקדקו המפרשים למה מקודם לאמרו רק נעשה, ואח"כ אמרו נעשה ונשמע. **אך הענין בזה דאיתא במכילתא פלוגתא, ואליבא דרבנן נתן משה רבינו ע"ה לכל שבת ושבת י"ב מצבה, והרמז בזה דהנה איתא בקדמונים אף שבפועל חלק ה' גבולות בעולמו, אבל על ידי קדושת התורה כל אחד נכלל בכל הקדושות, ובקדושת כהונה ליה ומלכות, ובמצוות שאי אפשר לקיימן, ועל כן נתן משה רבינו ע"ה לכל שבת י"ב מצבות, לרמז כי כל שבת נכלל בקדושת כל השבטים. ועל כן, מקודם לא אמרו רק נעשה הכונה בפועל, וכשראו שכל שבת היה לו י"ב מצבות, וגם יקח משה את ספר הברית ויקרא באזני העם, וזכו וקבלו את התורה, אמרו "כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע" שעל ידי שמיעת התורה יזכו לכל הקדושות וכל התרי"ג מצוות. וזהו "ובאו כולם בברית יחד" ע"י ספר הברית, "נעשה ונשמע אמרו כאחד" שאמרו נעשה ונשמע אח"כ, אד"ק ז"ל. **ויש לפרש** גם המשך החרוז הסמוך ואיתא בזוה"ק שבת קודש יומא דאורייתא, וגם יומא דנשמתא, והנה ע"י שבת קודש יש שייכות עם כל התורה, כי יזא יומא דנשמתא, ומצד הנשמה שמת ישראל הם אחדות הקדושה. וזהו "דבר בקדשו ברה המור יום השביעי זכור ושמור" שנצטוו על שבת קודש, וממילא "וכל פקודיו יחד לגמור" שיש לכל אחד מישראל חלק בכל התורה ובכל מצוות התורה. **ויש לפרש** ג"כ החרוז השני בדרך זה, דאיתא במס' שבת (פ"ב) "דכולי עלמא בשבת נתנה תורה לישראל, כתיב הכא זכור את יום השבת לקדשו, וכתבי התם ויאמר משה אל העם זכור את היום הזה אשר יצאתם מצרים, מה להלך בעיצומו של יום, איך כאן בעיצומו של יום", ואיתא בזוה"ק שבת יומא דאורייתא, וי"ל דמהאי טעמא היה מתן תורה בשבת קודש להמשיך על יום השבת קדושת התורה. והנה כגון כבוד אב ואם, וכדו' באופן אחר, הכל בזמנו, שכשמיגיע למצות כיבוד אב ואם מקיים מצוה זו, וכן אחרת, אבל שב"ק כולל התורה והכל אחדות דקדושה. וממילא מובן, הגם דבעצומו של יום רק מצות זכור את יום השבת לקדשו, אבל כיון שבשב"ק כולל כל התורה, וממילא נמשך על שב"ק מקדושת כל התורה, ועל כן אחר שאמר "נעשה ונשמע אמרו כאחד", שעל ידי התורה נתאחדו כל הקדושות, ממשיך הפייטן "דבר בקדשו ברה המור, יום השביעי זכור ושמור" אף [אם] רק זאת אמר בעצומו של יום, "וכל פקודיו יחד לגמור" כי התורה אחדות הקדושה, והוי כמו שכל התורה כולה נאמרה בעצומו של יום, שמקיימים אותה כמו שבת קודש.**

(כ"ק מרן מהר"ד ז"ע)

וישב משה את דברי העם אל ה'. (שמות יט, ח)

וכך נאמר בפסוק זה בתרגום ירושלמי: "וחזר משה ית פתגמי עמא בצלוי קדם ה'". ותמוה הדבר: מה עניינה של תפילה לתשובת העם, אותה השיב משה רבנו לה' יתברך? והתשובה: מאחר שישראל הקדימו נעשה לנשמע, וידוע שהנהגתו של ה' יתברך עם ישראל היא מידה כנגד מידה - היתה בקשתו - תפילתו של משה, הרועה הנאמה, כי כשם שישראל הקדימו עשיה לשמיעה, כך יקיים ה' יתברך את הפסוק "והיה טרם יקראו אענה" (שעיה סה, כד), ויעשה את רצון ישראל עוד לפני שישמע בקשתם וזאת כפי הנהגתו: מידה כנגד מידה. (כ"ק מרן מהר"ש ז"ע)

וישב משה את דברי העם אל ה'. (שמות יט, ח)

התרגום ירושלמי אומר בביאור פסוק זה: "וחזר משה ית פתגמי עמא בצלוי קדם ה' - משה השיב את דברי העם בתפילה לפני השם יתברך. ויש לדקדק: מה ענין התפילה ככאן? ויש לבאר זאת על פי מה דאיתא בטוש"ע הלכות יום הכפורים: שם נאמר: יש אומרים שמוציאים ספר תורה בליל יום הכפורים, וגם נוהגים לבקש מחילה מהתורה הקדושה על מה שפגמו כל השנה ולקבל על להבא לקיים את התורה. מרן הרה"ק החוזה מלובלין ז"ע אמר בעת אוחזו הספר תורה בידו בלשון זה: - רבנו של עולם אין אנו אומרים בלשון הבטחה שנשפר ונטיב דרכינו כי יראים אנו משבועה בנקיטת חפץ רק אנו אומרים בלשון תפילה שתישענו ליה שנשפר מעשינו ונטיב דרכינו. וזה ביאורו של התרגום ירושלמי: בעת מעמד זה סיני וקבלת התורה היו נראים דבריהם של ישראל וקבלתם באמירת נעשה ונשמע כשבועה ומשה רבינו בחששו מפני השבועה השיב את דברי העם בלשון תפילה, כלומר שהתפלל לפני השם יתברך שיעזור להם שיוכלו לקיים את התורה כפי שדרש מקבלים עליהם ושלח אתהיה בשבועה.

וישם משה את דברי העם אל ה'. (שמות יט, ח)

התרגום ירושלמי אומר בביאור פסוק זה: "וחזר משה ית פתגמי עמא בצלוי קדם ה' - משה השיב את דברי העם בתפילה לפני השם יתברך. ויש לדקדק: מה ענין התפילה ככאן? ויש לבאר זאת על פי מה דאיתא בטוש"ע הלכות יום הכפורים: שם נאמר: יש אומרים שמוציאים ספר תורה בליל יום הכפורים, וגם נוהגים לבקש מחילה מהתורה הקדושה על מה שפגמו כל השנה ולקבל על להבא לקיים את התורה. מרן הרה"ק החוזה מלובלין ז"ע אמר בעת אוחזו הספר תורה בידו בלשון זה: - רבנו של עולם אין אנו אומרים בלשון הבטחה שנשפר ונטיב דרכינו כי יראים אנו משבועה בנקיטת חפץ רק אנו אומרים בלשון תפילה שתישענו ליה שנשפר מעשינו ונטיב דרכינו. וזה ביאורו של התרגום ירושלמי: בעת מעמד זה סיני וקבלת התורה היו נראים דבריהם של ישראל וקבלתם באמירת נעשה ונשמע כשבועה ומשה רבינו בחששו מפני השבועה השיב את דברי העם בלשון תפילה, כלומר שהתפלל לפני השם יתברך שיעזור להם שיוכלו לקיים את התורה כפי שדרש מקבלים עליהם ושלח אתהיה בשבועה.

משל ונמשל לשבועות

החוקים בהמלכת המלכים, אבל המלך, וכל המלך חפץ רוצה להישען רק על שריו ונכבדיו, מלך חפץ שגם העם על כל שדרותיו יחלוק לו כבוד, ולכן לאחר הכרתו פונה המלך אל השרים ואומר: אמנם יודע אני כי לפי חוקי המלכות ונימוסי, אתם הממליכים אותי, אולם כדי לכונן את מלכותי בצורה איתנה עלי להישען ולהיסמך על

ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש. (וי, ו)
הקב"ה משתבח בישראל ואומר: "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים" כלומר אתם תהיו אלה הממליכים אותי, את המושג הזה אפשר לבאר בדרך **משל**: כשממליכים מלך מתקבצים כל גדולי המלכות והשרים, והם הם הזוכים לשים את כתר המלכות על ראש המלך, זהו אחד מן

השרים, והיה אם אזרחי המלוכה הפשוטים בעיירות ובכפרים ירעו לכבודי בקול "יחי המלך" רק אז אדע כי מלכותי איתנה, הנמשל וכדברי המלך אמר הקב"ה לישראל: אמנם יש לי במרומים מלאכים ושרפים לאין ספור, אך גם

תלמוד תורה כנגד כולם הנה אם כי תלמוד תורה כנגד כולם מ"מ אין לך רשות לפטור ממצות וגמ"ח וכבר האריכו בזה בהקדמה לספר ראשית חכמה ובסדר היום כאן. ואעתיק מה ששמעתי בזה בשם הרב הקדוש מו"ה זוסיא ז"ע שפעם אחת בא לאיזה עיר והיה שם איש אחד שהיה עוסק בתורה אבל לא בגמ"ח ובא אצלו הרה"ק הנ"ל וביקש אותו שיקבץ בעבורו מעות והשיב האיש הנ"ל שאין רצונו לבטל מת"ת כי ת"ת

אלוהינו מלאכים המוני מעלה" אולם רק עם "עמך ישראל קבוצי מטה", וזה שהשתבח הקב"ה בישראל ואמר: "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים" כלומר אתם ולא רק המלאכים תהיו אלה אשר ימליכו אותי. (עבודת ישכר)

של הנגיד ומדוע צחקתם עלי, והשיבו לו הלא הנגיד הוא מלובש מכף רגל ועד ראש עם בגדים יקרים אך האמת שהטיליפ הוא יקר מכל, אמנם לא כן אתה שאתה הולך בלא נעליים. כמו כן ממש כונת המשנה הלז שחושב כיבוד אב וכו', וזה הוא הבגדים מכף רגל ועד ראש אך תלמוד תורה היא הטיליפ שהוא יקר מכל אבל מי שהוא ערום ויחף ואין לו רק הטיליפ הלא אך לצחוק הוא. (לקוטי מהרי"ח סדר ברכת השחר)

סיפור לשבועות

נגד כולם, ואמר לו הרב הקדוש מו"ה זוסיא שיספר לו איזה מעשה, בעיר אחת היה עשיר אחד וקנה בגד עליון שקורין טיליפ יפה מאוד וכאשר בא לביהכ"ס מלובש בטיליפ ותהום כל העיר על רוב יופי, והיה שם איש עני ונתקנא מאוד על זה ומכר כל אשר לו וקנה גם כן טיליפ כמוהו וכאשר בא האיש העני לביהכ"ס מלובש עם הטיליפ, ותצחק כל העיר וחרה מאוד להאיש העני ושאל הלא הטיליפ שלי הוא ממש כמו

יומא דהילולא

רבינו רשכבה"ג אור שבעת הימים מרן הרה"ק רבינו ישראל בעל שם טוב זיע"א שבועות ו' סיון תק"כ לפ"ק

"מהבעש"ט ואילך התחיל להתנוצץ התגלות המשיח". מובא בעטרת יהושע זיידע שבחג זה [חג השבועות] הוא התנוצצות הגואלים משיח בן יוסף, משיח בן דוד, על כן זייקא הוא יומא דהילולא של רבינו הקדוש מרן רבי "ישראל בעל שם טוב" שעולה מספר מכוון [מספר אלף, במספר] "משיח בן יוסף משיח בן דוד". **מובא בשם הצדיקים מקארלין** שאמרו, "כמו נשמת הבעל שם טוב באה לעולם פעם אחת אלף שנים", ואולי לכן רבי "ישראל בעל שם טוב" עולה למספר אלף, כי נשמה כזו באה פעם באלף שנים וגם לפימ"ש"כ בספה"ק של התולדות, שמשיח השיב להבעל שם טוב הקדוש שהגאולה יהי כשיתגלה תורתך ויפוצו מעינותיך חוצה, ולפי"ז שמו הק' עולה כמספר משיח בן יוסף, משיח בן דוד, וליכא מילתא דלא רמיא.

סיפר הרה"ק רבי יצחק מנשכין זיע"א כי "הבעש"ט זיע"א היה מכיר בניגון הכלי זמר, מה שעשה המגן מיום הולדו". פעם הלך הבעש"ט הק' עם אחד מתלמידיו סמוך לחלון בית המדרש ואמר "אור גדול מאיר פה" נכנסו לבית המדרש ומצאו שם שני זקנים שאלו אותם במה עוסקים? אמרו שמספרים מעשיות מצדיקים.

הגה"צ המפורסם הרב מגאלאנטא זצ"ל סיפר, שבהיותו בשנה אחת אצל כ"ק מרן מהרי"ד מבעלזא זיע"א בחג השבועות בעת עריכת השלחן הטהור אשר לפני, לא האריך כ"ק מרן זיע"א בדיבורים אודות תלמידיו הבעש"ט הק', והנה כשנתאחרה השעה התלחשו ביניהם שני יהודים מגליל עליון [אויבערלאנד] שצריך כבר ללכת ולומר את התיקון, לפתע נענה כ"ק מרן ואמר, דעם גרעסטן תיקון אויף דעם עולם, איז צו רעדן פון תלמידי בעל שם.

סיפר הגאון האדיר רבי מאיר אריק זצ"ל: דהבעש"ט הק' קיבל הזמנה מחכמי הקלויז בבראד, שבראשו עמד הגה"ק רבי חיים הכהן ראפאפורט זצ"ל, שיבוא לפני הבי"ד להסביר את שיטתו, בדרך הצטרף אליו הרה"ק רבי זאב וואלף קיצעס זיע"א, הדרך היתה מכוסה בשלג ונסעו דרך יער, והיה אז ט"ו בשבט.

הבעש"ט הק' הצטרף שלא הי' עמו פירות לברך עליהם שהחינו, ויגש לאילן ואמר: "וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו", וגדלו תמרים ובירך עליהם שהחינו. הרה"ק ר' וואלף שליווהו חשב בלבו, שזו הזדמנות נפלאה להוכיח כעת בפני הבי"ד את כשרותו וזדלותו של הבעש"ט הק', הוא אסמך מהתמרים והניחם בקופסא על מנת להראותם לחכמי הקלויז, כי באותה תקופה בשנה לא היו תמרים לחים בארץ ההיא, ועי"ז יראו בחוש את גדלותו שהוא איש אלקים. כשהגיעו להב"ד פתח הרה"ק רבי וואלף קיצעס את הקופסא, ולא מצא בה רק מעים. ברוב בהלה שאל את הבעש"ט הק' לפשר הדבר, וענה לו הבעש"ט הק' אין לנצח בבית דין ע"י אותות ומופתים, וגם בשמים אין רוצים בזה, וישנם דרכים אחרים כדי להוכיח צדקת מעשינו. שאלנו להגה"ק, אי"כ באיזה דרך הוכיח הבעש"ט הק' את שיטתו והשיב על פי מעשה אודות הרה"ק רבי הערשל טשארטקובער זיע"א אביהם של בעל ההפלאה והרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זיע"א, ששניהם היו גדולי ארץ, וגם הוא בעצמו הי' גאון עולם.

הגה"ק רבי הערשל הי' ממאירי דחשובנא, כל לילה בטרם לכתו לישון, עבר על כל מעשיו שעשה במשך היום, ועל כל פסק דין שפסק, על פני מעשה בו. פעם בעשותו חשבון הנפש, התבונן בפסק דין בנוגע לשאלה הכרוכה באיסור כרת, וזכר שיש תוספות מפורש להיפך ממה שפסק, והחל לדאוג מאד שעל ידו יכשלו ח"ו באיסור כרת. הגה"ק רבי הערשל החל לפשפש במעשיו מה גרם

ונחלש דעת הבעלי בתים המנהיגים, ואמר להם זה כמה שנים היה כאן איש פשוט (שואב מים) ובחורף בקור הגדול הלך לחלק לכל הבעלי בתים מים כמו בכל יום ויום, אבל מרוב הקור התמהמה בהילוכו וחילוקו ובא לבית אחד ושאל מה השעה ואמרו לו למשל שעה י"א וצעק בקול מר עדיין לא התפללתי תפילת שחרית, ורץ לבהכ"ס ועמד בהפאליש להניח תפילין אבל הבית יד שלו נקרט ונדבק מרוב הקור להיד וקרע הבית יד שמהירות מהיד והתחיל הדם לטטוף מהיד, ונעשה רע"ט מזה בשמים ונעשה שם שע"ר התפילה ורצה הבעש"ט הק' זיע"א להתפלל במקום הזה.

מובא בהיכל הברכה (בהעלותך) ברו, שומה עלינו לדעת כי כל פעולותיו היו בכח קדושתו, ובאמצעות תפלתו ודביקותו, כמו שמונא "וכל המופתים שעשה האר"י בן שרה הריב"ש טוב, ריפא חולים גוססים, פיתח סומים שנתעוורו עיניהם, פתח מעינות, מופתים, פליאים שלא נשמעו מימות רבי חנינא בן דוסא וחרביו, הכל היה מייחד ומתפלל לתקן זה הענין למעלה בכנסת ישראל, וממילא נמשך למטה כל טוב וכל מיני תיקון".

הרה"ק בעל תפארת שלמה זיע"א שאל פעם את הרה"ק בעל דברי חיים זיע"א אם כל הסיפורים שמספרים על הבעש"ט הק' הם נכונים, ענה לו הצאנזר רב: איני יודע, אבל אני יודע שהבעש"ט היה יכול לעשות הברה יותר פלאים, והיה יכול אף להחיות מתים. כתב הגאון האדיר המהרש"ם מברעז'אן זצוק"ל במכתבו "אציגה נא מה ששמעתי מפי הגה"ק רבי חנוך העניך אבד"ק אלעסק זצ"ל ששמע מפה חותנו הגאון הקדוש וכו' מרן מהר"ש אבד"ק בעלזא זיע"א, ששמע מפי מורו הקדוש הרבי מלובלין זיע"א, שאמר אם יבוא אדם ויאמר לי שראה שעשה הבעל שם טוב סולם, ועלה לשמים בחיים חיותו בגופו ובמלבושיו - אאמין לו, כי כל מה שאומרים על הבעש"ט זיע"א ראוי להאמין.

בזמנו של הרה"ק המאור עינים זיע"א הדפיסו ספר של סיפורים ומעשיות המהבועש"ט הק', כשראה המאור עינים את הכתוב בספר, נענה ואמר: "כל מה שכתוב כאן יכולני אף אני לפעול, עם כל זאת "בעש"ט" אינני". **מסופר** שאחרי פטירת הבעש"ט הק' התאספו תלמידיו וסיפרו ממנו מופתים, ונרדם בנו הרה"ק ר' צבי זיע"א ואמר שראה עכשיו את אביו הבעש"ט זיע"א, ואמר לו למה אתם מספרים מופתים, מוטב שתספרו על העבודה והיראת שמים שלי ואז יהיה טובה עבורי ועבורכם, והראה לו האיק עומד על ראש הר גבוה וזרק א"ע ממנו ונעשה לשברים קטנים וכל שבר הי מאיר כיהלום, ואמר בכזה מ"סי"ן עבדתי את ה'. תספרו אז פאר יעדן קלייניקטי איז ביי אונז רעכט געווען זיך אראופורפן פון בארג און צובראכן ווערן אויף פיל פיציאלאך [שעל קוף ותג מהיהדות הייתי מוכן לזרוק את עצמי מהר גבוה אף אם תשברנה עצמותי לרסיסים קטנים].

סיפר הרה"ק מרוזין זיע"א: הבעש"ט הק' התפלל פעם ביער ובעמדו בתפילת שמונה עשרה בא לפניו אריה, ונתלבש הבעש"ט הק' ביראת שמים, כי "אריה" אותיות יר'איה, וכשגמר את תפילתו מצאו את האריה קרוע לשנים. ובזה פירש הבעש"ט הק' זיע"א את הכתוב (מלאכי ב, ה) ואתנם לו מורא ויראני, ואתנם לו מורא, כשהשית' נותן לאדם יראה מדברים גשמיים, עליו להירמה ולקיים בה ויראני, להרים את היראה לירא ממנו יתברך, וממילא יסור ממנו הפחד משאר דברים.

מובא בבית אהרן קבלה מצדיקים שהבעש"ט היה מאותן הנשמות שנשתלקו וברחו קודם חטא עץ הדעת ולא טעמו מעץ הדעת. מובא בשארית ישראל

לו לבוא לידי זה, ובא למסקנא, דהיות הבעש"ט הק' (שהי בשכנותו בעיר קאליסק הסמוכה לטשורטקוב, שבה שימש הגה"ק רבי הערשל כאב"ד) התחיל אז בדרכו החדשה, הוא לא דרך את הבעש"ט הק' על כך, ע"כ החליט שזו הסיבה שנכשל בפסק הנ"ל, אבל מכיון שאין יוכלים לדנוא אלא בפניו, החליט לנסוע לקאליסק להבעש"ט הק'. **כשהגיע לשם בבקר**, ראה כיצד שתי נשים עגונות עומדות לפני הבעש"ט הק' ומבקשות שירחם עליהן וישיעם. הבעש"ט הק' הלך להכין עצמו לתפלה, וכשגמר הכנותיו ויצא הבעש"ט הק', שמע הגה"ק ר' הערשל שהבעש"ט הק' פונה לשתי הנשים ואומר לכל אחת מהן את המקום היכן נמצא בעלה. בלבו של הגה"ק ר' הערשל החלו לעלות מחשבות, כיצד שייך להשתמש ברה"ק במקום שאינו נקי? הבעש"ט הק' שראוה עומד בפניה, פנה אליו ואמר לו: "רבי הערשלע שטארטקובער, לך תדאג, לא טעית בשום פסק, תביא לי גמרא", והביא לו. הבעש"ט הק' ישב ולמד אתו כל הסוגיא עם התוספות, והוכיח לו שדברי התוספות אינם סתירה לפסק דין שפסק. אז נענה הגה"ק רבי הערשל ואמר: "אין אנו מתפעלים מאותות ומופתים, משום שהם יכולים גם לבוא מסיטרא אחרא, אבל הפטש שלמדתינו בתוספות הוא תורת אמת, ואין כח בידי הסט"א ללמוד תורת אמת, שלום עליך רבי ומורי". מאז והלאה קיבלו לרבו. אח"כ שאל הגה"ק רבי הערשל את הבעש"ט הק' "איך יתכן שאחר שיצאת ממקום שאינו נקי אמרת דברים ברה"ק". ענה לו הבעש"ט הק' ידעתי שבעליהן של אלו נמצאים במקומות מתועבים, לכן בזמן שאני יכול להרהר בדברי תורה איני מסתכל במקומות כאלו. אולם במקומות כאלו שאי אפשר להרהר בהם בדברי תורה, אז הסתכלתי ומצאתים". וסיים הגה"ק רואים אנו שהבעש"ט הק' שיכנע את מתנגדיו לא ע"י מופתים, רק ע"י לימוד פטש האמתיה של תורה.

סיפור הבית אברהם ז"ע שבימי הבעש"ט הק' ז"ע היו שני חברים, אחד "חסיד" מאנשי הבעש"ט הק' ז"ע, ואחד "מתנגד", והיו אוהבים זה את זה אהבת נפש. בהגיע זמנו של החסיד להפטר מהעולם, פנה אליו חברו המתנגד ואמר לו: מאחר שהייתם חברים טובים בהאי עלמא, הבה נישאר ידידים טובים גם בעולם העליון. נתן לו החסיד תיקיעת כף כי לאחר פטירתו יספר לו מה נעשה עמו שם בעולם האמת. בערב שבת לעת תפילת המנחה היתה דרכו של הבעש"ט הק' ז"ע לערוך "עליית נשמה", וכידוע. בתפלת מנחה של עש"ק עמד הבעש"ט הק' כמה שעות בתפלת י"ח ובפרט בברכת מחיה המתים, ואמר הטעם כי ע"כ בעת המנחה הוא זמן תיקון ועליית הנשמות למעלה, ע"כ בברכת מחיה המתים מבקשים ממנו אלפי אלפים נשמות שיתקנם, ולכן הוא מאריך בברכה זו עד שמתקן את כולם.

פ"א בעת עליית הנשמה פגש באותו חסיד, התאונן לפניו החסיד, כי אמנם הכניסוהו לגן עדן, אולם דבר אחד מפליא אותו שאף אחד אינו חפץ לשוח עמו, וגם כשהוא שואל דבר מה, אינו מקבל מענה. ויאמר לו הבעש"ט הק' ז"ע כי קיים חק בעולם העליון, דכל מי שמחדש חיודשי תורה מעלין אותו עילו בגן עדן, לכן אגלה לך פירוש בתיקוני זוהר מוקשב, וכאשר תאמר את הפירוש תהא לך עליה כדבעי. וכך הוה, בעולם העליון למדו התיקוני זוהר ונתקשו בפירושו, ואמר אותו חסיד את הפירוש ששמע מהבעש"ט הק', אך שום דבר לא נשמנה. לשבת הבאה בעת שעשה הבעש"ט עליית נשמה פגשו שוב, ויספר לו החסיד כי כבר אמר היחידוש אך לא הועיל מאומה ועדיין אין מדברים עמו. א"ל הבעש"ט הק' כי יטען שם, מאחר שהחק הוא שהמחדש חיודשי תורה מעלין אותו, לכן מן הדין להעלותו בדרגה ולדבר עמו. טען אותו החסיד בג"ע, והשיבו לו, כי לא יתכן לעבר עמו מחמת שיש לו עדיין קשר עם העולם השפל בזה שנתן תיקיעת כף לחבירו, ועתה, שילך אליו ויספר לו מה שעשו עמו בעולם העליון. נתגלה החסיד לחבירו ויספר לו את כל אשר קרהו, וכן גילה לו פירושו של הבעש"ט הק' באותו 'תיקוני זוהר'. כיון ששמע המתנגד, מתוקף גודל קדושת הבעש"ט הק' גמר בלבו לילך אליו, ובא ב'סעודה שלישית' ושמע שהבעש"ט מקשה את הקושיא בתיקוני זוהר, נדחק המתנגד אל הבעש"ט הק' והציע לו הפירוש. נענה הבעש"ט. זה שמעת מיידך הטוב שנפטר.

סיפור הרה"ק רבי ישראל מטשארטקוב ז"ע, שהגה"ק בעל התניא היה פעם אחת בדרך בעיר של מתנגדים ואמר שם דרוש נפלא, עד שהשומעים יצאו

ממש מכליהם, ואמרו לו: אמת שרבינו, בעל התניא, הוא גדול בנגלה, אבל רבותיכם המגיד והבעש"ט ז"ע אינם גדולים בנגלה, והשיב להם הרב, שלא רק המגיד הק' גדול בנגלה, אלא גם הבעש"ט הק' הוא גדול מאד ממש כמעט כמו אביי, ואמר להם דרוש עמוק מהבעש"ט הק' שלא יכלו להשיגו בשום אופן מעומם עמקות הדרוש הזה.

מופתיו ונפלאותיו אשר עשה הבעש"ט ז"ע לעיני רבים וכן שלימים, רבו כמו רבו, אין לספר ואין לשער. וכלם היו בלי השבעות ובלו קמיעות, רק מצד גודל קדושתו, על דרך (שמואל ב' כג, ג) צדיק מושל ביראת אלקים. וז"ל [נכדו] הרב הקדוש מסדילקאב בספרו הקדוש דגל מחנה אפרים (פ' וישלח בפסוק כי במקלי עברתי את הידן) על דרך שסיפר אדוני אבי זקני נ"ע זלה"ה שפעם אחת עבר [נהר] העסטער בלי שום שם, רק היה מניח חגורו ועבר עליו, ואמר שבאמונה גדולה הוא שעבר ע"כ

וסיפר זקן אחד, שהיה בחברת הרב הקדוש מוה"ר וואלף קיצעס ז"ע תלמיד הבעש"ט ז"ע, שהיו במסכה אחת, אז אמר הרב מו"ה וואלף בזה הלשון "כל אלה הדברים שנזכרו [בשבחי האר"י] ממון האר"י ז"ל שהיה יודע בשיחות העופות ודקלים ואילנות ושבשים, ושלחובי שיחת ומלאכים. והיה מדבר ברוחות מהגלגולים, ובנשמות בני אדם. ועם נשמות הצדיקים שבעוה"ב. והיה יודע ליתן תיקון לכל אדם כפי שורש נשמתו כו'. כולם היו במורי הקדוש הבעש"ט ז"ע. והוא דבר קטן מאוד למה שראיתי עין בעין. ועיני ראו ולא זר נפלאותיו העצומים אשר רבו למעלה למעלה, מחמת גודל קדושתו ועוצם חסידותו ופרישותו, שהיה מלא חסידות ועונה יתירה, ויראת שמים ואהבתו יתברך, וכל המדות שמונו חז"ל, אשר הביאו אותו לרוח הקדוש".

שני אנשים באו אל הבעש"ט הק' וסאת צרותיהם בפיהם, האחד סבל מאשה רעה שהיציקתו מאוד, עד שכשל כל שכלו ובא לשאול רעה מפיו האם לגרשה, והשני התאונן שיש לו בית מסחר גדול, ובעבור כך הוא צריך ללוות מאנשים והם נושים בו ואינו יכול לסבול עוד, ורוצה לסגור עסקיו בכדי להפטר מן החובות ומן הנושים, ואמר הבעש"ט הק' הבעה"ב הראשון, שלא יגרש את אשתו אלא יסבול הכל באהבה ורדומיה, וכן להשני שלא יעזוב את עסקיו אלא ימשיך על אף דאגתו מחובותיו ונושיו. הראשון שמע בקול הבעש"ט הק' ככל אשר צוהו, אך השני לא אבה לטמוע וסגר את בית מסחרו ופתח בית מסחר קטן אשר ממנו נתפרנס בדוחק אך בהרחבת הדעת מבלי טרדות חובות ונושים. לימים חלה הבעה"ב השני במחלה אנושה, ושלה את חבירו שישע אל הבעש"ט הק' לעורר רחמים בעדו, ואמר לו הבעש"ט הק' ז"ע: דע לך שכשכאתם אלי ראייתו עליכם שתם ונשלם קצבת חייכם, ולכן צייתי לך שתשאיר עם אשתך הרעה, כי מי שיש לו אשה רעה אין חייו חיים ובאופן זה תוכל להשאר בחיים, וכן אמרתי לחבירך שישאר במסחריו כי על ידי זה שיש לו נושים אין חייו חיים ויוכל להשאר בחיים, אך מה אעשה לו שהפר את עצתי ולא שמע בקולי. **רבינו הבעש"ט ז"ע** טרם התגלותו, התחבא בעירות ובמערות, כדי שתהיה לו התבודדות בינו ובין קונו ית"ש, למען לא יתבלב מעבודתו ודביקותו בבירא ב"ה. ולרוב היה מחבואו בין עיר קיטוב ובין קאסיב. בין ההרים הגדולים אשר שמה יש מערה גדולה, ושם התבודד ימים רבים. גם היה לו שם מקוה מים, לטבול עצמו בכל פעם ופעם.

בספר לקוטים יקרים מהמגיד ממעזריטש (אות קע"ח) כתוב: אמרו עליו על הרה"ק רבי ישראל בעל שם טוב ז"ע שזכה לכל הארות והמדרגות שהיו לו, הכל מחמת המקואות, שהיה מתמיד מאד בטבילות. והמקוה בתמידיות טוב יותר מהתענית. שהתענית מחליש הגוף מעבודת השם, ועוד, יותר טוב שהחך שוהא מניח בתענית יתן הכח ההוא בלמוד התורה ובתפלה שיתפלה בכל כחו וכוונתו, ובה ישג יושג ויבא למדרגה עכ"ל. ובספר יושר דברי אמת להרה"ק ר' משולם פייביש מזבריזא זצ"ל (אות מ"ב) שאמר הבעש"ט הק' ז"ע שזכה לכל המדיניות שלו, הכל בעבור שהתמיד בטהרת המקוה תמיד, ובאמת זהו ענין גדול מאד, כי המקוה מטרה את הגוף והנפש. מובא בשמו שהרה"ק ר' משה מזוועהיל ז"ע אמר בשם אביו הרה"ק הרבי רבי מיכל מזלאטשוב ז"ע ששמע מפה קדוש הבעש"ט ז"ע שאמר בזה הלשון: פעלתי אצל השי"ת, שהטבילה שאדם טובל את עצמו במקוה בבוקר, יהיה נחשב לפני הקב"ה כמו תענית יום אחד".

רבינו הבעש"ט ז"ע באו לידי כתבים מהרה"ק מו"ה אדם בעש"ט ז"ע, מקובל גדול ונורא, איש

אלקים קדוש, אשר השאיר אחריו כתבים בחכמת האמת ובצוואתו לבנו אמר, שיפעל שגיעו כתביו ליד הקדוש מו"ה ישראל בעש"ט ז"ע. והבעש"ט ז"ע לא היה אז עדיין, רק בזמן מאוחר ממנו. וכאשר התחיל להתנצח אור שבעת הימים הבעש"ט ז"ע, הגיעו באמת כל הכתבים שלו לידי עם ספר תהלים שלו כמפורסם הדבר.

והנה בענין הנסיעה הגדולה של הבעש"ט ז"ע לארץ הקדושה, להתראות עם הרב הקדוש בעהמ"ח ספר אור החיים ז"ע ואמר הרב הקדוש מו"ה יהודה צבי הירש ז"ע מסטרעטין, תלמיד מובהק של הרב הקדוש השרף מו"ה אורי מסטרעליסק ז"ע, שאמר כי האלקי הבעש"ט ז"ע והאלקי האור החיים ז"ע, האוה"ח הק' היה נפש דוד ורוח שלמה, והבעש"ט ז"ע היה נפש שלמה ורוח דוד, לכן אהבו זה את זה מאד, על דרך שנזכר בלקוטי תורה [להאר"י] פ' חיי שרה כי הרב מוה"רמ קורדווארי ז"ע, היה רוח של זכריהו בן יהוידע, והרב מו"ה אליהו די וויזאש, שחיבר ספר ספר ראשית חכמה, היה נפשו, לכן אהבו זה את זה. עיין שם. ואם היה מתקרב הנפש אל הרוח אז היתה הגאולה. לכן מן השמים עכבוהו, ולא היה יכול להתראות עם הקדוש בעל אור החיים הק' ז"ע. **בדרך נסיעתו** המפורסמת לא"י כשהי באינסטנבול אמר שראה שם אברכים שהיו להם נשמות גבוהות מאד והסביר שזכו לכך בזכות אימותיהן הצדקניות מחמת הצניעות שהיתה בהן.

רבינו הבעש"ט ז"ע מילא אחרי האר"י ז"ע גלגול האלקות בעולם השפל התחתון הזה בכל פרט ופרט. כי כל אשר גילה האר"י ז"ע הוא בשמים ממעל בעולמות העליונים ואורות העליונים. ולא כל מוחא סביל דא, להשיג אשר למעלה למעלה. והבעש"ט ז"ע גילה את האלקות פה בארץ. בפרט באדם התחתון, שאין בו שום אבר ושום כח שאינו לבוש לכח האלקי אשר טמון וגנוז בקרבו. וכן כל הדברים הנמצאים בעולם ממש לית אתר פנוי מניה, וגדול כח הצדיקים שמדמים צורה ליוצרה. כי אין לך תנועה ודיבור וכח שאינו מורה על יחוד שמו ית' ויתעלה. והורה איך לקשר את עצמו ביחוד שמו הגדול והנורא אפילו בשיחות בטילות. על דרך שאמרו ז"ל (ע"ז"ב ב) ועלהו לא יבול, זו שיחת חולין של תלמידי חיים.

הבעל התניא ז"ע אמר, אם היה הבעש"ט הק' ז"ע בימי התנאים היה מצוין שבתנאים, ואם היה בימי הנביאים היה המצוין שבנביאים, ואם היה בימי האבות היה אש מסוים המגיד ממעזריטש ז"ע אמר, כי בזה הוא שונה מכל התלמידים של רבינו הבעש"ט ז"ע, כי רואה בעת שהבעש"ט רוצה ליקח לעיסה לאכול, יורד אש מן השמים ולוקח את המאכל למעלה בשמים.

הבעש"ט הקדוש ז"ע תיקן נפשות ישראל מחמש מאות שנה קודם. הצמח צדק מליובאוויטש ז"ע לא היה יכול לדבר מהבעש"ט הק' ז"ע רק כמה דקות, עת פלעט זיך אזוי צויגטן אזי סי אזי גיווען סכנת נפשות. אצל הבעש"ט הקדוש ז"ע עם החבראי קדישא, נשנה עוד הפעם דוגמת התנא רבי שמעון בר יוחאי ע"ה עם החבראי קדישא. הבעל התניא ז"ע אמר כי רבינו הבעש"ט הק' ז"ע היה יכול לעלות בסערה השמים כמו אליהו הנביא ז"ל, רק היה רוצה אזורכגנין דעם אל עפר תשוב.

אמר הגה"ק רבי מענדעלי ה"צמח צדק ז"ע כל מה שכתוב בו בהשבחי בעש"ט, הכל אפס ואין, נגד גדולת הבעש"ט! והמר: שמעתי מזקיני הגה"ק רבי שניאור זלמן מלאדי, בעמח"ס התניא והש"ע זצוק"ל, ששמע מרבו המגיד הגדול ממעזריטש ז"ע, שאמר, כי הבעש"ט הק' היה לו ראייה, לראות ארבע מאות פרסאות על ארבע מאות פרסאות, ובנו של הבעש"ט הק' הוא הרה"ק רבי צבי ז"ע, היה לו ראייה, לראות ארבעים פרסאות על ארבעים פרסאות, וסיים הגה"ק רבי מענדעלי, לא תסבור ראייה "רוחניות", שזה היה בלי שיעור, רק היה ראייה גשמית ממש.

סיפור הבעל התניא ז"ע כנהוג אצל כ"ק מורנו הבעש"ט הק' ז"ע היו האורחים הבאים סועדים אצל כ"ק מורנו הבעש"ט ז"ע, רק שתי סעודות מהשלש סעודות דש"ק כי סעודה אחת מיוחדת רק בשביל התלמידים חביראי קדישא ואז לא הי' הרשות להאורחים לבוא, גם לא לעמוד מרחוק. פעם באחד משבתות הקיץ אירע מאורע אשר הבהיל והרעיד את כל תלמידי כ"ק מורנו הבעש"ט הק' החבראי קדישא. כל ש"ק הוא הבא אורחים ובהם אנשים פשוטים בעלי מוסק, עובדי אדמה בעלי מלאכה סנדלרים חייטים, נוטעי כרמים וגנות, מגדלי בהמות ועופות, שחרי שוק וכדומה. בשבת קודש בסעודת הלילה הראה

כ"ק מורנו הבעש"ט ה'ק' ז"ע התקרבות גדולה לאורחים האנשים הפשוטים... קירובים שונים שהפליא את החבראי קדישא מאד. האורחים בידועם כי לסעודה השני אין להם רשות להכנס לכ"ק מורם ורבים מורנו הבעש"ט ה'ק' כי הסעודה המיוחדת בשביל החבראי קדישא, הנה אחרי אכלם סעודת ש"ק וכלתם לנגן לבית הכנסת של כ"ק מורנו הבעש"ט ה'ק' ז"ע אנשים פשוטים ביותר שלא ידעו מאומה רק אמירת העברי דחומט ותהלים, התחילו כל אחד ואחד לאמר תהלים בעת הסעודה אחדים מהחבראי קדישא הרירו שכן הוא טוב מאד, אבל לא כן הוא כאשר מתקבצים האנשים הפשוטים הבתלים מבינים כלל מה ש"ק מורם ורבים מורנו הבעש"ט ה'ק' ז"ע אומר, וההירו מדוע כ"ק מורם ורבים מורנו הבעש"ט ה'ק' מקרב את האנשים בקירובים נעלים ונשגבים כאלו כ"ק מורנו הבעש"ט ה'ק' ז"ע ישב בראש השולחן, ואמר להם לנגן כמה ניגונים כשהם יושבים משולבים, וכלתם לנגן ציוה עליהם כי יעצמו עיניהם ולא יפתחום עד אשר יצוה להם, וישים את שתי ידיו הקדושים יד ימינו על כתף התלמיד היושב מימינו ויד שמאלו על כתף תלמידו היושב משמאלו. לפתע פתאום שמעו כל התלמידים שיר וזמרה ועימה ורעייה כלולה עם קול תחנוני המחריד את הנפש, זה מזמר ואומר אוי רבונו של עולם, אמרות ה' אמרות טהורות כסף צרוף בעליל לארץ מזוקק שבעתים, וזה מזמר ואומר אוי רבש"ע, בחנני ה' ונסני צרפה כליותי ולבי, זה שר ואומר טאטע הרציקער, חנני אלקים חנני כי כך חסי נפשי ובצל כנפיך אחסה עד יעבור הוות, וזה שר ואומר אוי געוואלד זיסער פאטער אין הימעל, יקום אלקים יפוצו אויביו וינוסו משנאיו מפניו, זה צועק בקול מר ואומר טייערער טאטע, גם צפור מצאה בית ודרור קן לה אשר שתה אפרוחי את מזבחותיך ה' צבאות מלכי ואלקי, וזה צועק בקול תחנונים ואומר ליבער דערברארעמדיקער טאטע, שובנו אלקי ישענו והסר כעסך עמנו.

החבראי קדישא השומעים קול השיר והזמרה של אמירת תהלים וזחלים ורועדים, ואם כי עיניהם הקדושות עצומות הנה דמעותיהם גררים מעצמם, ולבם שבור וצוץ מוקל תחנוני בעלי השיר והזמרה, וכל אחד מהחבראי קדישא מתברך בלבבו כי יעזרנו השי"ת שיזכה לעבוד את ה' בכעין זה. כ"ק מורנו הבעש"ט ה'ק' הסיר את ידיו קדשו מעל כתפי שני התלמידים אשר ישבו מימינו ומשמאלו ואטם אזניהם מלשמעו עוד בקול השיר והזמרה באמירת מזמורי תהלים כבתחילה, ויצו להם כ"ק מורנו הבעש"ט ה'ק' אשר יפתחו עיניהם הקדושים ואשר ינגנו כפי אשר אמר להם איה ניגונים לנגן. בעת ההיא ששמעתי את השיר והזמרה דאמירת מזמורי תהלים מספר כ"ק מורנו הרב המגיד ה'ק' ממעזריטש ז"ע להג"ה הבעל התניא ז"ע, הי' לי כעין שפיתח הנפש וגעגועים גדולים באהבה בתענוגים אשר כמוהו לא זכיתי עדיין עד אז, הנעלים שלי היו רטובים מזיעה ודמעות של תשובה פנימית מעומקא דלבא, כשפסק כ"ק מורנו הבעש"ט ז"ע לנגן ברגע שתתקול כל החבראי קדישא, וכ"ק מורנו הבעש"ט ה'ק' ז"ע הי' בדביקות גדולה משך זמן, ואחרי כן פתח עיני קדשו ואמר, השיר והזמרה ואל שמעתם הוא השיר והזמרה של אנשים פשוטים האומרים תהלים בחמימות מקרב ולב עמוק באמונה פשוטה.

פעם ראו תלמידיו החברייא קדישא שנשתנו פניו פתאום מאוד מרוב פחד, וכנס תלמידו הרה"ק רבי מענדלי מבאר שלו היה הרשות לשאלו תמיד, ושאל לפשר הדבר. ואמר לו הבעש"ט ה'ק', הנה עכשיו דוברתי עם אליהו הנביא וזכור לטוב ותוך כדי כך בא אלי מורי אחיה השילוני ונעמד אליהו אצל הפתח, ונתיישבתי בדעתו, איש כמוני אשר אחיה השילוני מדבר עמי ואלוהי הנביא עומד אצל הפתח, ובכל זאת איתא ואל תאמין בעצמך! ומוזה יראתי ונתפחדתי מאד.

סיפור הגאון האדיר רבי שמשון אהרן פולנסקי מטעפליק זצ"ל מגדולת הצדיקים הראשונים, שבעת פגישתו החיד"א מירושלים עם הבעל התולדות יעקב יוסף" בפולנאה, כיון שמעם אותו מדבר על הגילויים הנשגבים שראה אצל הבעש"ט ה'ק' כשהתפלל קבלת שבת מיד התעלף, כשהקיץ אמר לו בעל התולדות: "מר התעלף מן השמועה גרידא, ואנן גם בעת שגילה לנו הבעש"ט ה'ק' את עצם הגילויים והאורות, אף אחד מתלמידיו לא התעלף, בנישמיה אחת הוסיף הטעפליק רב ופירש: הבעש"ט ה'ק' בעת הגילוי היה מרומם ומנשא גם את תלמידיו לדרגא עילאה, וממילא היו

להם "כלים" לקלוט את ההשגות, מה שאינו כן בהחיד"א.

סיפור הרה"ק מרוזין ז"ע: הבעש"ט ה'ק' התפלל פעם לפני התיבה ונגרר טליתו מעל חגורו וניגש זקני המגיד ה'ק' וקיפל את הטלית ותחבו בחגורה, ונפל פחד השם על המגיד והתחיל לרעוד והי' בסכנה גדולה עד שהוכרחו להפסיק את הבעש"ט ה'ק' מדבקותו, בכדי להשקית את המגיד מפחדו. וסיים הנה כבר אמרתי לכם שהבעש"ט ה'ק' לא הי' הכביכול וזקני המגיד לא הי' בעל עגלה, ובכל זאת כשנגע בלבוש הבעש"ט ה'ק' נפל עליו פחד כזה, התבוננו זה הרי כל העולם הוא לבושו של הקב"ה כביכול שקדושותו מתלבש בהם, אם כן כמה צריך ליפול פחד ה' על האדם כשנוגע בדבר מן העולם.

תלמידו הרה"ק מפולנאה סבר בתחילה שכל גדולת ומפעלות רבו ה'ק' הוא מגודל חכמתו, אך לא השיג עדיין גודל עבודתו ויראתו. פעם נסע עם הבעש"ט ה'ק' על הדרך וכאשר נטו צללי הערב נענה הבעש"ט בחיל ורעדה: מ'דארף שוין דאווינען מנחה", ונפל מהעגלה מרוב פחד, ואז השיג את גודל יראתו. פ"א הבעש"ט ה'ק' נסע עם בעל התולדות בדרך, והגיע לזמן מנחה ולא הי' לי מים לנשית לים, אז נפל הבעש"ט ה'ק' בפשוט ידים ורגליו על הארץ ואמר רבוש"ע אם לא הי' לי מים למה לי חיים, ותיכף נעשה שמה מעיין ורחץ ידיו לתפלה, ומאז נכנע מאד התולדות להבעש"ט ה'ק', לא מחמת המופת על שעשה במקום מעיין של מים חיים, אלא כי ראה גודל מס"נ למצוה קלה מדבריהם.

מין אור שבעת הימים הבעל שם טוב ה'ק' אמר: אחר כל השגותי אני לוקח את עצמי לאמונה פשוטה "איך בין א נער און גלייב!". ואף שכתוב (משלי יד, טו) פתי יאמין לכל דבר, הא כתיב (תהלים קטו, ו) שומר פתאים ה': הבעש"ט ה'ק' צולב איין פינקל מיטן אויג פאר גאטס וועגן, איז כדאי די גאנצע וועלט! [כדאי היא כל הבריאה כולה עבור רפרוף עין אחד לכבודו יתברך].

פעם אמר: וועלטעלע וועלטעלע, וואויל איז צו דעם וואס איז נישט געווען אין דיר, וואויל איז צו דעם וואס איז יא געווען בא דיר און ניט געווען אין דיר. [עולם עולם - מה טוב למי שלא היה אצלך, ומה טוב למי שהיה אצלך אך לא היה בתוךך] פעם שררה דחקות נוראה בבית הרה"ק רבי נחום מטשערנביל ז"ע, ואחד מאנשי שלומו החיה את נפשו, ושאלו הרה"ק מה רצונו על כך, וענה לה שאינו חסר דבר, רק רצונו לדעת מהו החילוק בין תלמידי הבעש"ט ה'ק' ז"ע לתלמידי תלמידו המגיד ממעזריטש ז"ע, והשיב: מי שיועד ומבין מה בין תנא לאמורא הוא יודע להבחין מה בין תלמידי הבעש"ט ה'ק' לבין תלמידי המגיד ממעזריטש. הרה"ק רבי יצחק אייזיק מספינקא הי"ד כתב "כידוע שנשמח רבינו האלוהי הבעש"ט ז"ע על כלול כל נשמות ישראל, כידוע המעשה שרבינו הקדוש והנורא מרן רבי אלימלך מליז'ענסק ז"ע היה לו צער גדול מדוע לא הכיר את הבעש"ט, והיה לו על זה השתוקקות נפלאה לראותו, ופעם אחת דפקו בחלונו בחצות הלילה שכעת יוכל לראות את הבעש"ט הקדוש, וכנגד ביתו היה הר נמוך, וראה עליו אש גדול מתלקחת, ובתוך האש כדמות אדם, ואמרו לו שזה הבעש"ט הקדוש, ואח"כ נתפוצץ האש על ששים רבוא נצוצין, ובכל ניצוץ היה דמותו של הבעש"ט הקדוש, לרמז שהבעש"ט היה נכלל מכל ששים רבוא נשמות ישראל".

הבעש"ט ה'ק' נסע פעם בדרך עם תלמידיו, ועמדו לפוש בביתו של איש עני שמכר יין שרף, הבעש"ט ה'ק' ביקש ממנו להכין סעודה, ואמר האיש שיש לו רק מעט אוכל. ואמר הבעש"ט ה'ק' שיתן כל מה שיש לו. והגיש האיש מעט לחם ישן עם כד האחרון של יין שרף שהיה בידו, והבעש"ט ה'ק' ותלמידיו אכלו ושתו, אחר כך ביקש הבעש"ט ה'ק' מן האיש י"ח זהובים לפדיון, וכשאמר האיש שאין לו, אמר הבעש"ט ה'ק' שימשכן את הכר והכסת שלו, וילוה על זה הי"ח זהובים. באין ברירה עשה האיש כן, והבעש"ט ה'ק' נסע משם עם החבראי. כראות האיש שנשא בלא אוכל ובכל כלי מטתו, נשבר לבו מאד, ועמד להתפלל מנחה בבכי גדול ובשברון לב. אחר מנחה דפק על דלת ביתו גוי שיכור, וביקש מעט יין שרף, ובאמת לא נשאר לו כלום, אבל כיון שנזקק מאד למעות, שטף את הכד הריק עם מים, ונתן להגוי כוס מזה לשותות. הגוי שתה ושיכח מאד את היין שרף, וביקש עוד. נתן לו, ואמר הגוי שאין לו ממון לשלם, אלא יש לו מטבעות שמצא, ואינו יודע כמה הם

שויים. לקח האיש את המטבעות, ולמחרת כשהביאים למבין לדעת ערכם, נודע לו שהן מטבעות ישנות השויים הון עצום, עד שנתעשר מזה. זמן מה אחר כך בא שוב הבעש"ט ה'ק' לביתו, והאיש קיבלו בספר פנים יפות, וסיפר לו האריך שנתעשר. ואמר לו הבעש"ט ה'ק', דע שהשפע הזה כבר היה מוכן עבורך כמה שנים, אלא שנזקקת להתפלל תפילת מנחה אחת בלב נשבר כדי לקבל את האוצר. ואז הבין שהבעש"ט ה'ק' לקח ממנו את כל אשר יש לו, כדי לשבר את רוחו, למען יזכה אחר תפלת מנחה בבכיות לישועה גדולה. וכבר העיד הרה"ק רבי מרדכי מטשערנביל ז"ע (ספר בעל שם טוב על התורה, הקדמה אות טו) "אנו מאמינים שעד ביאת הגואל במהרה בימינו, כל מה שיאנח איש אחד מישראל וישבר לבו בהרהורו תשובה, הכל הוא מכח הבעל שם טוב ז"ע. וכן מובא בשם הרה"ק רבי מרדכי מלכוביץ ז"ע "מיום שירד הבעש"ט ה'ק' ז"ע לעולם אין אדם יכול להגיע בעצמו לשלימות הפנימית בעבודת ה' בלי רבי".

עובדא הידועה על הבעש"ט הקדוש שבימיו העלילו הגויים בק"ק שדה לבן אשר בפולין הרוסית לעילת דם על חשובי העיר, ועינים בעינויים נוראים ר"ל, ולאחר מכן אמרו להם שאם שנתמדו ר"ל יניחום לנפשם, והמה לא עמדו בבסיון ובכל זאת לא הועיל להם, והרגום בעינויים קשים ושרפום חיים, ונודע הדבר להבעש"ט ה'ק' עש"ק בבוקר, ונפל על פניו ארצה והטיח את ראשו בקרקע וגעה בבכיה ביללות גדולות כירמי הנביא בעת החורבן, והדבר נגע כ"כ לליבו מגודל אהבת ישראל וקדה בקרבן, עד שלא יכלו תלמידיו לדבר עמו, והמה ראו כן תמהו כי לא הורגלו בכגון דא, והמתינו לעת ינטו צללי ערב ויתקדש היום, אך הבעש"ט ה'ק' לא קם מן הארץ אף להדה"נ ולא הלך למקוה ולא לבש בגדי שבת, רק היה מוטל על פניו ארצה ומירו לבכי עד שנתלחלה הארץ מדמעותיו, ולא קם להתפלל תפילת שבת, ושמועוהו אומר בתוך בכייתו ברוך הבא אברהם וברוך הבא יצחק וברוך הבא יעקב, ובכה כן כל הלילה וכל הבוקר עד חצי היום, ובחצי היום שבה אליו רוחו וקם מן הארץ ורחץ את פניו ועמד להתפלל וקידש על היין קדיש הלילה, ואח"כ הגיד הבעש"ט ה'ק' לתלמידיו שמן השמים הטעוהו והבטיחוהו שלא יאונה כל רעה לאנשי שדה לבן, ולכן חרה לו כ"כ כי היה לבו סמוך ובטוח שינצלו, ומפני כן לא הי' בכוחו לסבול את גודל הצער.

והמשך הבעש"ט ה'ק' ואמר שעלה לעולם, ובכל מקום בואו ברחו המלאכים מפניו ונחבאו מפניו כי היו בשיש הימנו, ובקשו לנחמו מן השמים ושלוה את האבות הקדושים לנחמו וימאן להתנחם ולא אבה לסלוח עד שנגלה עליו הבוכ"ע בעצמו ועמד לפני כסא הכבוד ושם קיבל תנחומין. וזה כעין דאיתא (פסיקתא דבכה תבכה ז' ודנחמו ג') דלעתיד לבא ישלח השי"ת את הנביאים ואת האבות הקדושים לנחם את כנסת ישראל על סבלה בעת הגלות, ולא תקבל תנחומין עד שינחמנה הקב"ה בעצמו כדכתיב (ישעיה מ, א) נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם. ואז הבטיח השי"ת להבעש"ט ה'ק' שההיום והלילה לא יהיו עוד גזירות שמד, ואכן זמן הבעש"ט ה'ק' לא היה עוד גזירות שמד עכ"פ ברבים שיאנסו לעבור על הדת.

ביום המחרת אמר הבעש"ט ה'ק' לתלמידיו שיכינו את עצמם כי הריד את הס"מ בעצמו שיבוא אליו וצוה לתלמידיו שיגביהו מגבעותיהם ויתגלה מצחם, כדי שהס"מ יראה את הצלם אלקים על פניהם ויתירא מפניהם, וצוים שיזהרו בעצמם מאד שלא יפתחו ח"ו ממנו ולא יעשו דבריו עליהם שום רושם, ולאחר שגמרו להתפלל נפתחה הדלת ונכנס הס"מ לביהמ"ד לעיני החבראי קדישא, והמה גילו את מצחם כמו שנצטוו, ונענה הס"מ ואמר להבעש"ט ה'ק' שזה לו הפעם השלישית שירד לזה העולם בעצמו, בפעם הראשונה ירד כשחטאו בני"ב במדבר, ובשניה ירד כשחרבו ביהמ"ק בראשונה, ועתה ירד בשלישית. ושאלו הבעש"ט דהא תינח מה שחפץ שיצאו לשמד אין לו טענה עליו בזה כ"כ, כי הרי זו היא אומנתו של יצה"ר. ולצורך זה נבדא, אך למה לא נסתפק בזה הרגם, וענה הס"מ שבמה שרגם היתה כוננתו לשם שמים שלא ידמו להינצל ע"י שמד. אחר שסיים הבעש"ט ה'ק' לדבר עם הס"מ פתח הס"מ את פיו והתחיל להלל ולפאר את מעלת תלמידיו הבעש"ט ה'ק' אשר צלם אלקים על פניהם כשעת לידתו, ואמר שכמה רבתה שמחתו על שזכה להסתכל בפניהם הקדושים שכמותם לא ראו עיניו זה זמן כביר, וביקשם שישתכלו בפניו כדי להנאותו, והמה לא שער אל דבריו, ולאחר מכן הגיד הבעש"ט ה'ק' שהס"מ היה

חפץ להכשילם במחשבות גאוה ע"י דיבוריו, אך בעז"ה לא עלתה בידו.

מאמרותיו הקדושים

אמר כ"ק מרן רבי שלום מבעלזא זי"ע בשם רבינו הקדוש הבעש"ט זי"ע: כתיב "ואמרתם במה אהבתנו" (מלאכי א, ב). יהודי צריך לזכור תמיד שפלות עצמו וגדלות הבורא מצינו שני פעמים "מה" א. "מה ה' אלוקיך שואל מעמך" (דברים י, יב). ב. "ונחננו מה" (שמות טז, ח). ועל זה אמר כ"ק מרן מבעלזא זי"ע "לא יכלו להתמהמה" (שמות יב, לט). ב' פעמים, שלא יכלו לקיים ה' פעמים, שכבר היו שקועים במ"ט שערי שומא, ולכן הוציאתם מקודם, וזה שאמר הנביא "ואמרתם במה אהבתנו" ב' מה, משום שאנחנו נקיים ה' מה", לכן אהבתנו.

הרה"ק ה"בית אהרן" מקרלין זי"ע אמר: יהודי אינו צריך להתבייש לבקש על הפרנסה, הבעש"ט הקדוש אמר מה דאיאת בזה"ק צווחין וכו' ליינו בדורות הראשונים שהיו שהיו בריאים ועשירים, אבל בדורות אלו צריך לבקש על הפרנסה מהש"ת.

יהודי אחד בא אל הבעש"ט הק' והתאונן לפניו כי קשה לו בעיניו פרנסה. אל"ה הבעש"ט הק' העצה לפרנסה היא להיות בשמחה, וסימנך, כי השם הקדוש של שר הפרנסה הוציא מפסוק (תהלים קמה, טו): פותח את ידך, ס"ת חתך, הוא גם ס"ת של הפסוק (דברים טז, טו) והיית אף שמח. ושאל הלה: איך אפשר לי להיות בשמחה בעוד שאין הפרנסה מצויה? השיבו הבעש"ט הק': וכי מה לא עושים בשביל פרנסה?

מנבא בעבודת ישראל פ' שמיני: וכמו שאני בעצמי פעם אחת ראיתי רבינו הק' הריב"ש זי"ע בחלום, ושאלתי אותו מפני מה בתחילת עבודתי כאשר נכנסתי אצל הצדיקים ללמוד ממעשיהם, והרגלתי את עצמי לעבוד הש"ת, הרגשתי בעצמי שינוי טובה מיום ליום, בעסק התורה לשמה וכוונת התפלה ושאר מעשים, ועתה אינני מרגיש כלל השינוי, ונדמה לי כמו יום אמתול כן היום, וכמו כן יום מחר. והשיב לי בדרך משל, כשהתינוק לומד א' ב' או סידור או חומש, מידי יום בימוי ניכר השינוי בו שלומד יותר ממה שלמד אמתול, למשל בשבוע העבר למד פרשה אחת חומש ועתה לומד ב' פרשיות וכיוצא בו, מה שאין כן אם הולך ומתגדל ולומד משהו פ"ת עם הפוסקים, והוא מפולפל גדול, אין ניכר בו שינוי יום מיומו. אמנם לפי ראות עיני השכל בודאי מה שהאדם נעתק בגדלותו יום מיומו במדרגה, הוא גדול אלף אלפים פעמים בכל המדרגות שהתינוק נעתק בכל השנה, כי המה בקטנותו, עכ"ל. ודפח"ח, והוא דבר חכמה נפלאה.

מנבא בתפארת שלמה: הורה לנו הבעש"ט הק' זי"ע והפליא עצה והגדיל תושי' מכל הדורות שלפניו, לרומם כבוד הבוית"ש שמו והרבה תלמידים ויורה לנו דרך טהרה וקדושה בתורה לשמה, והכנת הקדושה והכנת תפלה וכל הדבוק בהם יצליח ויעשה פרי. וכה אמר הבעש"ט הק' כל מי שזוכה להיות שמושבית שבת מאוכלי שלחנו ותו' בו סם חיים להיות בקרבו רפואה, ולהושע בכל מיני ישועה מכל התאוות ופועל להיות בביתו בטהרה וקדושה, דרכי הרפואה היא לרפא מחולי הקדום ויכול החולי לחזור אליו ר"ל, אבל כח הצדיק יפה ויפה שעל ידי שלחנו הטהור נותר שמייה להבא הנצל מכל רע השית' ישמרנו. **אומרים בסם הבעש"ט הק' זי"ע** אמאי נותנים לתיקון, משקה יי"ש, ולכאורה היה צריך ליתן יין כמאה"כ ויין למרי נפש, אך העולם אומרים שעל כל מת יש תירוץ,

לפניהם תורה בענין הקשר שבין פסח וחג מתן תורה, באשמורת הבוקר של יום הראשון מחג השבועות שחל אז ביום רביעי. ועל כך המליץ לאחר מכן הרה"ק רבי שניאור זלמן מלאדי זי"ע כי ביום שניתלו בו המאורות ברקיע השמים ביום הרביעי בו ביום ניטלו המאורות ונסתלק אור העולם. קרא לכל תלמידיו, וביקשם בלשון זו: עד עתה גמלתי עמכם חסד, ואילו עתה אבקשכם לעשות עמי חסד של אמת. כאשר נתאספו התלמידים אמר לפניהם דברי תורה בענין עליית הנשמות מעולם לעולם, והעידו עליו כי צורתו האירה כבשעת קבלת שבת בכל שבת. לאחר מכן נתן להם סימן כי בשעת יציאת נשמה ועמדו שני השעונים שהיו בביתו, ואכן כך היה כי לפתע החל גופו הק' להזדעזע כמו שהיה רגיל בעת עמדו בתפלה, וסיפר תלמידו הרה"ק רבי גדליה מליניץ זי"ע בעל "תשואות חן" כי ראו בחוש את יציאת הנשמה "כמו שלחבת מראה תכלת".

הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זי"ע היה רגיל לספר, כי שמע מפה קדשו בטרם עלתו למרום, כי היה לו עוד שעתיים לחיות בעולם, ואמר בלשונו הטהור כי הוא נותן אותם במתנה לגבוה. והוא מסירות נפש אמיתית, הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקורנא זי"ע בספרו "היכל הברכה" זיכה אותנו בדברי קדשו של רבינו הבעש"ט הק' זי"ע שאמרם לפני תשלוקתו מן העולם (ביום ראשון של חג שבועות קודם התפלה שנת שז"ר). לאחר שהביא בקשתו: אל תבואני רגל גאוה, הוסיף שאמר דברי תורה על הכתוב: והתמכרתם שם לאויביך לעבדים ולשפחות ואין קונה (דברים חח, סח) "והתמכרתם שם - בלבך, "לאויביך" - שאחר תחשוב בכל עת בלב שגבר, ותחשוב אותך שאתה נמסר ומכור לאויביך - ליצר הרע, "לעבדים ולשפחות" - כי כל מעשיך לקבל פרס בבחינת עבד ושפחה, כל זה תחשוב בלבך, כי: "והתמכרתם כתיב, ולא כתיב: ומכרתם, בלבבך תחשובו דאתון זבינין, ואז "ואין קונה" כתיב לית מאן דיכול לשלטה עלייכו" (עיי' זוהר חדש ס, א בפסוק זה). כלומר, פסוק זה שבתוכחה טומן בקרבו ברכה רבה (עיי"ש בזהר חדש) בתור רמז רוחני נעלה, שמחובת ישראל להיות תמיד באותה הרגשה של שפלות רוח, כאילו הוא מכור ליצר הרע "והתמכרתם כתיב - בלבבך תחשובו דאתון זבינין", או אז יהיה לבו סמך ובטוח שלא יהיה לבב שליטה עליו כלל. וזהו ההמשך "ואין קונה" - כשהיה לבבכם נכנע ונשבר ושפל, כי תחשוב בלבך שאתה מלא רע, ונמכר ומסור ביד הרע, וכל מצותיך הם לקבל פרס, לעבדים ולשפחות הולכין, ועדיין לא עשית רצון ותענוג לבוראך מימך, קז ואין קונה - בלשון אידיש המדוברת - וועט נישט קיין מאכט, און קיין שליטה האבין אויף דיר קיין שום רע, קיין משטיין ומקטרג".

המילים האחרונות שנשמעו מפי קדשו בשעת יציאת נשמתו הטהורה היו בתור סיום לרמז הפסוק האמור: "און די וועסט דבוק זיין בחי החיים וזייה יצאה נשמתו". מעניין ביותר שהתעלה למרום בתביבת חיים, והרי כך מצינו אצל התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי זיע"א (אידיא זוטא זוה"ק ח"ג רצ, ב) שהסתלק בסיום הפסוק: כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם אמר ר' אבא לא סיים בוצינא קדישא למימר חיים וכו'.

זכותו הגדולה יעמוד לנו שזוכה להגאל בקרב ע"י משיח צדקנו אנכ"ר מקורות: אור יקרות, מאמר מרדכי, אוצר ישראל

שהבריות מדמים שאם היו קוראים לרופא פלוני או נותנים תרופה פלונית היה עוזר, והיה נשאר בחיים, והדברים הללו הוא פגם באמונה ופגם לנפש. ולכן תקנו לשתות יי"ש, ולברך שהכל נהיה בדברו, שהכל נהיה מאת הקב"ה.

הגה"ק רבי שיעמלי זעליחובער זצ"ל היה לו קבלות מתלמידי הבעש"ט זי"ע ואמר שהבעש"ט הק' הוסיף שני עקרם על ה"ג עיקרים של הרמב"ם, א' שכל המאורעות בעולם הוא בשביל ישראל, ב' שבכל דור דור יש צדיקים כמו הג' אבות והז' רועים, וכמובן שהכוונה ע"ד יפתח בדורו כשמואל בדורו.

מנבא בארז דכלה (פ' חיי שרה): שאלו תלמידי בעש"ט הק' לרבם קדוש ישראל, מה יעשה האדם שיש לו תענוג מדברי תורה ולבו שש ושמה, ואם כן הנהה מהתורה. והשיב שזהו מסוגלת התורה בעצמה שהיא משמחת ומשישה נפש האדם, אף על פי שאין כוונת האדם רק לעשות נחת רוח להבורא ית', אף על פי כן בטבע בא לו התענוג הנפלא בהכרת, ואם כן הוא מוכרח בדבר, ואין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו לומר להאדם למה הננית מכבוד התורה.

מנבא במגן אברהם הרה"ק מרטיסק (פ' בלק): וכמו שאמר אבא מארי (ה"ה הרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל) זי"ע בשם הבעש"ט הק' זי"ע שגם זה האיש המוטדד בעסקיו כל היום בשווקים וברחובות וכמעט ששוכח שיש בורא עולם רק בעת שמגיע זמן תפלת המנחה עולה על זכרונו שהגיע זמן התפלה. וגונח ונאנח בלבו בהתבוננות אף שפנה כל היום בהבלי עולם, והוא רץ לסיטא אחת מן הצד ומתפלל מנחה הגם שאינו יודע כלום מה הוא מדרב. עכ"ז גם זה חשוב ויקר מאוד לפני הבורא ב"ה והאנחה שלו בוקעת רקיעים עכ"ל הזהב. מטו ב' משמ"י דהבעש"ט הק' זי"ע על מה שאנו אומרים אחר ספירת העומר רש"ע אתה צדיקו לית ידי משה עבדך לספור ספירת העומר כתי לטהרנו מקליפותינו ומטומאותינו כמו שכתבת בתורתך וספרתם לכם ממחרת השבת, ולכאורה היכן מצינו בפסוק זה שמצוטט ספירת העומר הוא כדי לטהרנו מקליפותינו ומטומאותינו. ואמר בזה הבעש"ט הק' שהנוטריקון של תיבת כל"ם הוא כ"ד לטהרנו מקליפותינו, וזהו הכוונה כמו שכתבת בתורתך וספרתם לכ"ם ממחרת השבת, שהפסוק מרמז שעיקר מטרת ימי הספירה הוא כדי לטהרנו מקליפותינו ומטומאותינו ולקדשנו בקדושה של מעלה.

תלמידו של רבינו הבעש"ט הק' זי"ע הרה"ק רבי דוד פורקעס זי"ע סיפר כי כשחלה אור שבעת הימים, והיה הולך ונחלש, נכנס אל רבינו בשאלה כיצד יוכל להתפלל לרפואתו באופן שלא ירגישו המקטרגים שזו היא תפלה לבריאותו, והחל לומר לו ופניו נעשו בוטרות לפדידים, עד שנפל עליו פחד ויראה. לאחר מכן גילה לו כי רבו הנביא אחיה השילוני עמד מצד אחד, ואלהיה הנביא זכור לטוב מצד שני. **ומסופר** כי הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זי"ע ראה ברוח קדשו שבשבעי של פסח כי כבר נגזרה הגזירה, והצטער מאד שלא היה בכחו לבטל אותה, מאחר שלא יכול היה לטבול במקוה בערב החג בגלל חולשתו. בין פסח לעצרת חלה אור שבעת הימים "ועם כל זה היה מתאמץ להתחזק בתפלה, ואף עבר לפני התיבה כדרכו בקודש".

בליל חג השבועות "נאספו אנשי סגולתו להיות נעורים כל הלילה באמירת התיקון, ואמר רבינו הבעש"ט

נדרב ע"י הגריב הנכבד הרב החסיד ר' נפתלי הערצקא הכהן ענגל שליט"א להגל חג השביעיות זמן מתן תורתנו הק' לכ' התורה ולזמניה

נדרב ע"י הגריב הנכבד הרב החסיד ר' ישראל גבריאל ארדר שליט"א להגל חג השביעיות זמן מתן תורתנו הק' לכ' התורה ולזמניה

נדרב ע"י הגריב הנכבד הרב החסיד ר' יעקב וחקי' בויב שליט"א להגל חג השביעיות זמן מתן תורתנו הק' לכ' התורה ולזמניה

ברכת מזל טוב להרה"ח ר' שמעון פרסטר שליט"א **ולהסבים החשובים** הרה"ח ר' צבי אליהו שטראוס שליט"א ולהרה"ח ר' זאב פרסטר שליט"א והרה"ח ר' צבי זאב פרידמן שליט"א להגל ארוסי בנו - נכדכם הבה"ח **שלמה חנוך** נ"י ע"ב **בתו החשובה** תח"ל של הרה"ח ר' מרדכי אברהם פרידמן שליט"א יפה ויהא בנין עדי עד ויזכו לבנות בית באמן בישראל מתוך רוב נחת ותענוג דקדושה והרחבת הדעת מתוך בריית גופא ונהרה"ח מעליא לאורי"ש"ט אמן

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת רבקה אוגנר ע"ה בת הרה"ח ר' יוסף ז"ל נפטרה בליל חג השבועות תשס"ב ת.ג.צ.ב.ה

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת חיה בריינדל ע"ה בת הרה"ח ר' אשר אנשיל הלוי זיל אשת הרה"ח המפורא רבי שמחה בונם קליין זצ"ל נפטרה ה' סיון תשס"ט הוצנחה ע"י בנה הרה"ח ר' מנחם קליין שליט"א	לעילוי נשמת הרה"ח ר' דוד רובינשטיין זיל בן הרה"ח ר' מאיר צבי זיל חונתו האשה החשובה מרת טויבא ע"ה בת הרה"ח ר' פנחס זיל	לע"ג האשה החשובה מרת רבקה פיגאל ע"ה בת הגה"ח ר' שמחה בונם בויב זיל אשת שיבדלחט"א הרה"ח ר' שלמה אביגדור איגל שליט"א נפטרה כ' ניסן תש"ע ת.ג.צ.ב.ה	לע"ג האשה החשובה מרת חיה רבקה ע"ה בת הרה"ח ר' שמואל ארי זיל נפטרה י"ט סיון תשל"ט הוצנחה ע"י הרה"ח ר' בנימין הלל ברגר שליט"א
לעילוי נשמת האשה החשובה מרת אליעזר צבי זיל חונתו האשה החשובה מרת שניידל ע"ה בת הרה"ח ר' יושע פאליק זיל ר' פנחס זעליג הכהן הרשקוביץ שליט"א נפטרה ה' אדר תש"ע הוצנחה ע"י בני המשפחה שיחיו	לע"ג האשה החשובה מרת יוכבד ע"ה בת הרה"ח ר' שלמה אבול זיל נפטרה בחג השבועות תשס"א. הוצנחו ע"י חתנם הרה"ח ר' אהרן חיים וולקן שליט"א	לעילוי נשמת האשה החשובה מרת צפורה מרים רובינשטיין ע"ה בת הרה"ח ר' מנחם הלל זיל	לע"ג האשה החשובה מרת פייגא ע"ה בת הרה"ח ר' יושע פאליק זיל אשת שיבדלחט"א הרה"ח ר' פנחס זעליג הכהן הרשקוביץ שליט"א נפטרה ה' אדר תש"ע הוצנחה ע"י בני המשפחה שיחיו